

De Landeigenaar

72

IN VLAANDEREN Driemaandelijks ledenblad van Landelijk Vlaanderen
september / oktober / november 2016

Word **NU** lid van
Landelijk Vlaanderen!
WWW.LANDELIJK.VLAANDEREN

DOSSIER

Klimaatverandering, een visievorming in opmaak

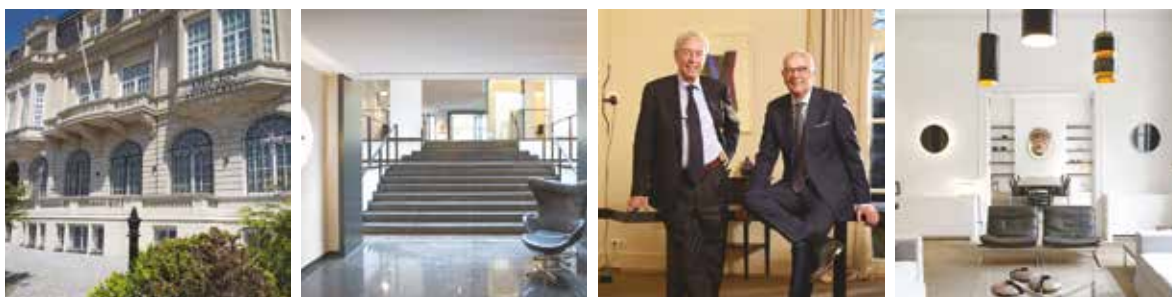
Het arendsoog van de wetenschap
Interview met Thierry de l'Escaille

Landelijk Vlaanderen

DELEN

PRIVATE BANK

Geacht lid Landelijk Vlaanderen,

Uw erfgoed is een trots dat overgaat van de ene generatie op de andere. Het is meer dan enkel onroerend goed, het is het verhaal van een familie. Daarom verdient het ook de nodige aandacht.

Als dynamische goede huisvader streven we een gezonde groei en de bescherming van uw patrimonium na. Onze bedrijfsfilosofie en onze manier van werken weerspiegelen familiale waarden en een hechte bedrijfscultuur. Waarden zoals verantwoordelijkheid, respect, duurzaamheid, integriteit en betrouwbaarheid dragen we hoog in het vaandel. Wij houden van heldere, eenvoudige oplossingen die de tand des tijds kunnen doorstaan. Uw gesprekspartner is een expert die zich uitsluitend inzet voor de dagelijkse zorg van uw vermogen. Patrimoniumbeheer is een verhaal van wederzijds respect, gebaseerd op een langdurige vertrouwensrelatie. Contacteer één van onze zetels of bezoek de website www.delen.be voor een vrijblijvende afspraak.

Hoogachtend,

Het directiecomité van Delen Private Bank

Delen Private Bank, partner van Landelijk Vlaanderen

www.delen.be

Inhoud september/ oktober/november 2016

Blz. 5	Woord van de voorzitter
Blz. 7	Uit de Wetstraat
Blz. 10	Klimaatverandering, een visievorming in opmaak
Blz. 15	Interview met Thierry de l'Escaille
Blz. 18	Boom van het Jaar
Blz. 20	Landgoed in de kijker
Blz. 27	Agroforestry
Blz. 29	Het arendsoog van de wetenschap
Blz. 33	Hoe goed werken de habitat- en vogelrichtlijn?
Blz. 35	Bosverjonging
Blz. 38	Soort in de kijker
Blz. 40	Vergroeningsmaatregel: groenbedekkers als EAG
Blz. 42	Nieuwsflash

Legende foto's

Klimaatverandering, een visievorming in opmaak

Foto 1: © pixabay.com - tpsdave

Landgoed in de kijker

Foto 2: © Marc Govaert, fotograaf Désiré Naessens

Het arendsoog van de wetenschap

Foto 3: © ILVO

Vergroeningsmaatregel: groenbedekkers als EAG

Foto 4: © Valérie Vandenabeele

Landelijk Vlaanderen vzw en de Koepel der Bosgroepen vzw zijn stichtend lid van Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos vzw.

Colofon

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van Landelijk Vlaanderen vzw.

Trierstraat 67 - 1040 Brussel - Tel. 02 217 27 40

info@landelijk.vlaanderen - www.landelijk.vlaanderen

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever:

Jurgen Tack, jurgen.tack@landelijk.vlaanderen

Realisatie en eindredactie: Valérie Vandenabeele

redactie@landelijk.vlaanderen

Vormgeving: Gert Bogaerts

Advertenties: redactie@landelijk.vlaanderen

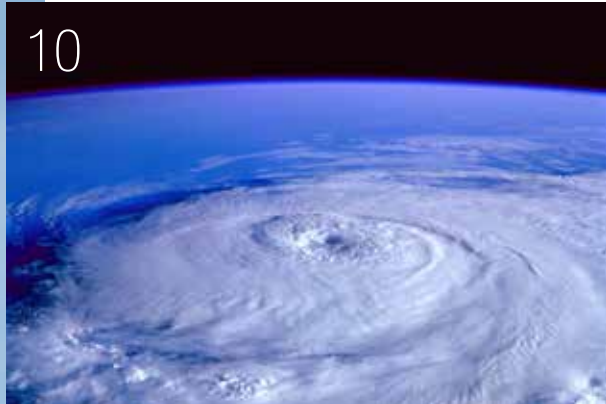
© Landelijk Vlaanderen vzw

www.facebook.com/landelijkvlaanderen

twitter.com/LandelijkVla

10

20

29

40

www.wavekarting.com

TEL: 058 23 14 75 - info@wavekarting.com

INCENTIVES
TEAMBUILDING
BEZOEK DE
ZEEHONDJES!

Bestuur zelf een motorboot
en vaar op de Noordzee!

Verken de kust met
onze luxe motorboten

www.knokkeboat.be

info@knokkeboat.be

Voorwoord

Christophe Lenaerts, voorzitter

Woord van de voorzitter

De zomer zit er bijna op en de deugd-doende vakanties zijn voor velen onder ons al een ver souvenir. De kinderen hebben hun plaatsen op de schoolbanken weer gevonden en de politiek ontwaakt uit zijn zomerreces. Tijdens de zomer is het voor de pers komkommertijd. Er is geen 'echt' nieuws, dus gaat men maar op jacht naar van alles en nog wat om toch het journaal gevuld te krijgen. En als ik het nieuws zowaar moet geloven, zijn we geneigd om snel een kogelvrije vest te gaan kopen en een bunker te bouwen in de tuin. Er zijn blijkbaar enkel nog terroristen, moordenaars, doodrijders en zowaar mensen die in burkini durven gaan zwemmen op onze westerse stranden. De heisa die hierrond ontstaan is, is onze samenleving onwaardig. Waar houden we ons nu echt mee bezig? Een beetje meer staatsmanschap zou hier niet slecht zijn. In vele gevallen worden in plaats van de echte problemen aan te pakken bij de wortels continu lapmiddelen gevonden om de brandjes snel te blussen.

Ik ga mij absoluut niet uitspreken over burkini's, maar wil hier wel even de analogie aangaan. In onze westerse beschaving heeft de vrouw evenveel rechten als de man. Laat haar beslissen hoe ze gekleed is. Als een burkini een manier is om sommige vrouwen de vrijheid te geven om mee te gaan naar het strand en met de kinderen te kunnen zwemmen, laat het dan zijn. Maar ik hoop ten zeerste dat deze vrouwen niet onder het juk van een of andere (religieuze) man dit opgelegd wordt.

Wij krijgen als private land-, bos- en natuureigenaars eigenlijk van hetzelfde laken een pak. De betutteling van de overheid heeft ons jaren geërgerd. De administratie en politiek onder druk van de groene lobby zagen ons als de terroristen die in burkini op het strand liepen. Het heeft jaren bloed, zweet en tranen gekost om dit tijt te doen keren. Het hoog water is voorbij, maar we

moeten blijven vechten voor de nieuw verwonnen aandacht en samenwerking. En het water staat nog altijd hoog. Op Vlaams niveau gaat het veel beter. Maar op lokaal niveau blijven we nog vele dossiers zien die schrijnend zijn. Het sijpelt maar traag door, die nieuwe politiek die ons terug ademruimte geeft. En het gekibbel tussen politieke partijen is zo vermoeiend. Om dan nog niet te spreken over gekibbel tussen meerderheid tegen oppositie. Want die oppositie zit dan weer op provinciaal of gewestelijk niveau wel in de meerderheid. Telkens opnieuw is het de burger die de dupe is van het uitblijven van beslissingen of de in der haast genomen besluiten zonder doordachte visie en samenspraak van het middenveld. Landelijk Vlaanderen ijvert steeds weer voor minder betutteling, een belonend stelsels in plaats van straf-fend en vermijden van administratieve rompslomp.

Pacht

Dit jaar is ook een sleuteljaar in de pachtprizenindexaties. We kunnen enkel maar stomverbaasd toezien hoe de huidige landbouwers het ook maar doen om te overleven. De aanhoudende regen in het voorjaar heeft vele teelten onder water gezet. De melkprizen blijven zakken. De vleesprizen zijn niet goed. De export naar Rusland is nog niet hersteld. En ga zo maar door. Het zijn harde tijden voor de mensen die ons het eten op het bord brengen. Laten we dus zeer realistisch zijn: het gaat in deze context niet gemakkelijk zijn om grote indexaties te bekomen. Wel vragen we aan de land- en tuinbouwers om begrip te hebben voor de eigenaars. Te lang hebben de prijzen laag gelegen. De voorbije jaren hebben we al een mooi inhaalmanoeuvre kunnen doen, maar we zijn nog ver van kant. Met prijzen van € 100.000 per ha in verkoop, en goed en wel € 300 per ha aan pachtinkomsten zit er ergens iets mank. De

goedkopere gronden in Nederland liggen boven de € 600 per ha aan pachtinkomsten voor de eigenaar. En op de 'zwarte' markt zijn er landbouwers die zelfs € 1.500 per ha betalen.

Dit geeft ons ook voer om te blijven vechten aan een herziening van de pachtwet. Zowel de eigenaar als gebruiker zullen gebaat zijn om snel een nieuwe pachtwet te hebben. Ook hier hopen we dat de politiek ons hoort. ➔

Gelijkberechtiging

Het woord klinkt ons nu al zeer bekend in de oren. Door de actie die door een aantal eigenaars en jagers ondernomen is via VVGN (Vereniging Voor Gelijkberechtiging Natuurbeheer) hebben we bij de laatste verkiezingen eindelijk gehoor gekregen. Enkele dagen geleden kregen we nogmaals de belofte van minister Joke Schauvliege dat dit voor haar topprioriteit is. Het is nu zaak om zowel in de uitvoeringsbesluiten als op het terrein die gelijkberechtiging bekrachtigd te zien. Als eigenaars tonen we al jaren dat we het even goed kunnen realiseren. We pleiten dan ook dat de administratie ons die gelijkberechtiging gunt in de vorm van zelfrealisatie. Wij kunnen ook natuur (her)aanleggen. Wij kunnen ook erfgoed onderhouden. Dit is geen monopolie van de natuurverenigingen of van de overheid. Al generaties lang hebben we het goede voorbeeld getoond. Ik doe dan ook een warme oproep aan onze leden om met fierheid en trots hun levenswerk kenbaar te maken en te tonen.

Zonder leden zijn we niets. Het is dankzij u dat we bestaan, maar we werken dagelijks voor u en voor de volgende generaties eigenaars. Hebt u probleemdo's? Laat het ons tijdig weten. Maar we vragen ook uw steun. Kent u mensen die eigenaar zijn, maar nog geen lid? Spreek hen even en moedig hen aan om lid te worden. Hebt u kinderen of familie? Voor € 35 per jaar kan u hen ook lid maken.

De volgende weken en maanden worden weer een drukke periode van lobby, vergaderingen, infomomenten... voor alle materies die ons aanbelangen. Volg de laatste nieuwtjes via onze website www.landelijk.vlaanderen of schrijf u in op onze nieuwsbrief.

Ik wens u allen een aangename herfst toe!

Christophe Lenaerts
Voorzitter

Om ons lobbywerk goed te doen, hebben we mensen nodig. Uw lidmaatschap draagt hieraan deel. Zowel het financiële als het aantal leden is belangrijk voor ons, dus doen we een warme oproep aan zowel kleine als grote eigenaars om lid te worden.

Hebt u een bedrijf dat ons wil steunen? Dit kan ook. Vraag ons vrijblijvend om de mogelijkheden.

En twijfel niet om uw activiteiten via onze website bekend te maken. Stuur ons een mail met de informatie over uw opendeurdagen, tuindagen etc. en wij plaatsen dit gratis in onze agenda.

Industriële complexen
KMO-gebouwen
Logistieke ruimtes
Winkelcomplexen
Kantoren
Zwembaden

www.willynaessens.be

WETSTRAAT

Auteur: Jurgen Tack, algemeen-directeur Landelijk Vlaanderen

Uit de Wetstraat

Sinds begin dit jaar is Landelijk Vlaanderen, samen met het Aanspreekpunt Privaat Beheer, gevestigd op de derde verdieping van een statig appartementsgebouw in de Wetstraat, midden de Europese wijk. Meer dan ooit zitten we midden de beleidsactie. We informeren jullie dan ook graag hoe we met Landelijk Vlaanderen interageren met het beleid.

Bij het schrijven van dit artikel zitten we midden het zomerreces, de vakantieperiode van de Vlaamse Regering. Ministers gaan op vakantie, kabinetten liggen er verlaten bij en administraties lopen leeg. De perfecte tijd om in een wat rustigere omgeving contacten te maken en te vernieuwen, nieuwe ideeën te laten opborrelen en... onze leden te blijven verdedigen, ook in rustige periodes.

Het reces

Het reces is de periode waarin er geen vergaderingen zijn gepland van het parlement. Er zijn in totaal 5 recesperiodes door het jaar:

- 1 week herfstreces, rond begin november
- 2 weken kerstreces, eind december
- 1 week krokusreces in februari
- 2 weken paasreces in maart of april
- zomerreces, van eind juli tot de vierde maandag van september, de opening van het parlementaire jaar.

In die periodes is het parlement niet gesloten: het kan altijd bijeengeroepen worden om te vergaderen. In de recesperiodes zijn er wel geen systematisch geplande vergaderingen.

Bron: website Vlaams Parlement

Het is een jaarlijks terugkerend fenomeen dat net voor de zomervakantie de kabinetten nog even hun schuif uitkuisen en zo nog maximaal trachten dossiers af te werken en goedgekeurd te krijgen binnen de Vlaamse Regering. Zo werd op de laatste vergadering van de Vlaamse Regering een akkoord gevonden over de aanpassing van de Turteltaks, de verstrenging van de rijopleiding en een hervorming van de huurmarkt. Opvallende afwezige in de lijst van goedgekeurde dossiers was het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Dit beleidsplan is de visietekst waar de minister van Ruimtelijke Ordening, Joke Schauvliege (CD&V), al maandenlang aan werkt. Doelstelling

is om tegen 2050 geleidelijk naar een betonstop te gaan. Vanaf dan zou er in Vlaanderen niet meer bijgebouwd mogen worden. Voor N-VA was het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen evenwel niet groen genoeg en dus moet er opnieuw rond de tafel gezeten worden in september.

Financiering bosgroepen

Intussen werken we binnen Landelijk Vlaanderen verder aan enkele belangrijke dossiers voor private eigenaars. Zo is er nog steeds geen duidelijke oplossing voor de toekomstige financiering van de bosgroepen in Vlaanderen voor het uitvoeren van Vlaamse prioritaire

taken, waaronder de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Landelijk Vlaanderen is sterk vragende partij voor deze financiering, maar vraagt daarbij wel garanties dat de middelen ook echt terechtkomen bij alle betrokken private eigenaars van percelen, zowel in bos als buiten bos.

Verzameldecreten

Met enige regelmaat wordt er in de verschillende beleidsdomeinen een verzameldecreet opgesteld. In het politieke jargon wordt er ook wel eens gesproken over een vuilbakdecreet. Het betreft hier vaak kleine wijzigingen en/of verbeteringen van bestaande wetteksten. Maar als Landelijk Vlaanderen blijven we op onze hoede, want soms zit het venijn in de kleine lettertjes. Momenteel wordt zo'n verzameldecreet 'Ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw' voorbereid. In dit verzameldecreet staan er wijzigingen betreffende de pachtwet, het bosdecreet en het natuurdecreet. Ook in het beleidsdomein ruimtelijke ordening is een verzameldecreet in voorbereiding.

Bosdecreet

De aanpassingen aan het bosdecreet zijn vaak kleine technische wijzigingen. Van belang zijn de beperking om te ontbossen in erkende natuurreservaten, de mogelijkheid voor buitenlandse bedrijven en particulieren om mee te dingen naar hout- en bosproducten aangeboden via openbare verkopen in Vlaanderen en het sanctioneren van een verwerver van een bosperceel voor de instandhouding van ontbossing (dit kan maar wanneer hij hierover geïnformeerd werd bij de overdracht van het perceel).

Natuurdecreet

De wijzigingen aan het Natuurdecreet zijn vaak technisch van aard en aanpassingen in functie van gemaakte afspraken rond de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van de vernietiging van een aantal artikelen van het nieuw decreet door het Grondwettelijke Hof. Onze bijzondere aandacht ging alvast naar enige fragmenten rond de passende beoordeling die niet helemaal duidelijk

zijn. Landelijk Vlaanderen zal hierover tussenkomen in de milieu- en natuurraad Vlaanderen (Minaraad).

Pacht

De Pachtwet werd nog niet aangepakt, maar de samenstelling van de pacht-prijzencommissie werd herzien in een besluit dat een decretale basis krijgt in het verzameldecreet. In het vorige nummer van De Landeigenaar werd dit uitgebreid besproken. Intussen heeft Landelijk Vlaanderen een eerste ontmoeting gehad met het notariaat. Het werd een zeer gemoedelijk gesprek waarbij beide partijen tot een akkoord kwamen om kandidaten te kiezen op basis van kennis van de pachtwet en op basis van hun onderhandelingscapaciteiten.

OVERWATER

Rentmeesterskantoor

ONZE DIENSTEN VOOR UW HOLLANDS GRONDBEZIT

Rentmeesterschap:	Wij kunnen voor u de pacht- en financiële administratie verzorgen en houden contact met de pachter.
Aan- en verkoop landbouwgrond:	Als u uw grondbezit wilt uitbreiden kunnen we voor u aankopen. Ook voor het verkopen van uw percelen die verpacht zijn, kunt u bij ons terecht.
Taxeren:	Voor het bepalen van de waarde kunnen wij voor u een taxatie uitvoeren, bijvoorbeeld voor een boedelverdeling.

KERKSTRAAT 54
3291 AM STRIJEN
ZUID-HOLLAND
NEDERLAND
T +31 78 674 94 32
WWW.OVERWATER.NL

Rentmeester RNV

Voor meer informatie of een afspraak

Neem contact op met de heer Pieter Kerkstra, +31 78 674 94 32 of stuur een e-mail naar p.kerkstra@overwater.nl.

KENNIS, ADVIES EN UITVOERING

'Overwater is sinds 1804 gevestigd in Strijen, zo'n drie kwartier rijden vanaf Antwerpen'

VITALIS

gardens in perspective

TUINARCHITECTUUR AANLEG ONDERHOUD OUTDOOR-FURNITURE BOOMVERZORGING

Lage Kaart 462e
2930 Brasschaat

t. 03 653.00.20
f. 03 653.15.91

e. info@vitalistuin.be
w. www.vitalistuin.be

Natuur

Klimaatverandering, een visievorming in opmaak

Auteur: Valérie Vandenabeele – Sr. Project Manager Natura 2000 & Policy Officer,
Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos en Hubertus Vereniging Vlaanderen

Laat ons even beginnen bij het begin. Wat is klimaat en waarom al die heisa rond klimaatverandering? Het klimaat kan op verschillende wijzen uitgedrukt worden. Het verschilt met 'het weer' omdat het weer iets zegt over de meteorologische omstandigheden van een erg korte tijdspanne in een beperkt gebied, zoals een dag of een week in Vlaanderen: het wordt vandaag 20 °C, het heeft de voorbije week geregend bij ons... Het klimaat daarentegen gaat steeds over een grotere tijdspanne en gebied en geeft gemiddelde weerbeelden aan. Men kan ook een onderscheid maken tussen microklimaat en macroklimaat. Hierbij verwijst microklimaat naar afwijkende metingen in een klein gebied zoals bv. aan de rand van een bos, op de met struikgewas begroeide bodem enz. Ook kan men spreken van klimaatregio's zoals een mediterraan klimaat, een bergklimaat, een continentaal klimaat... die een indicatie geven van een bepaald weertype in een zekere regio. In dit artikel spreekt men over het klimaat als een gemiddeld type weer op aarde, over een langere periode. In het klimaatdebat vergelijkt men daarbij perioden van 30-40 jaar, die goed in detail te beoordelen zijn sinds het weer wordt bijgehouden. In België worden temperaturen vb. al bijgehouden sinds 1833.

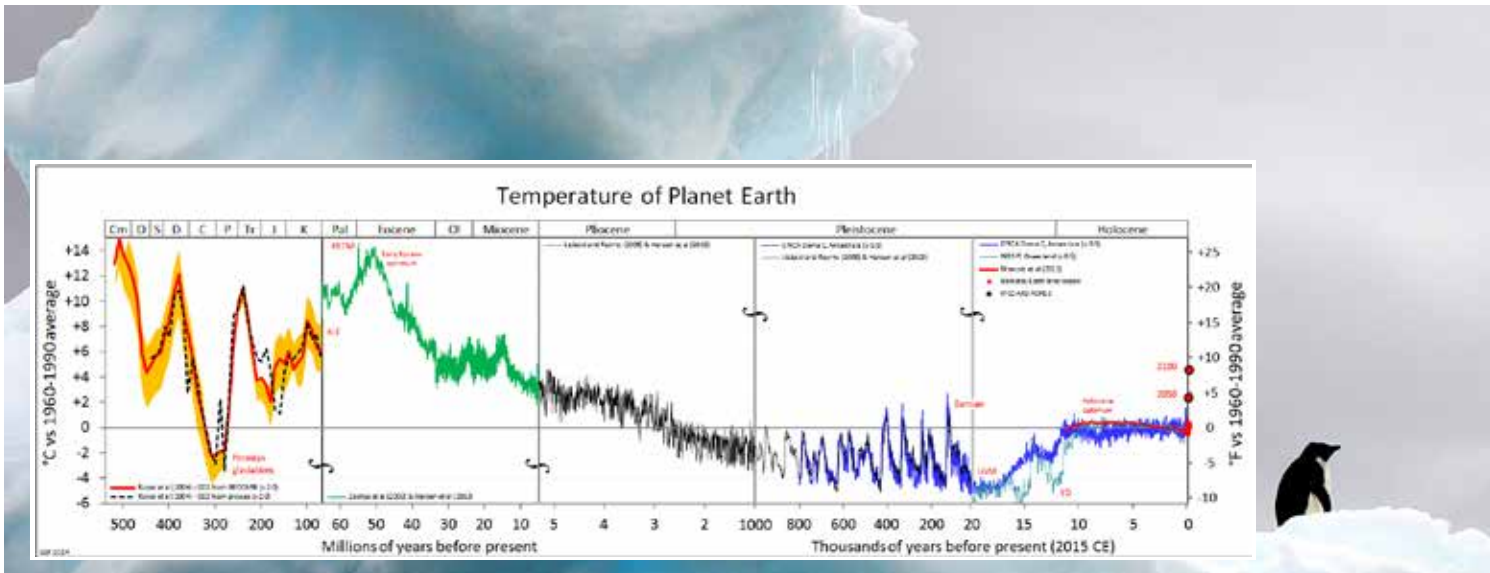
Klimatologie

Het klimaat verandert altijd. Bewijs uit geologisch onderzoek en metingen aan de polen tonen aan dat het klimaat in het verleden veranderde en niets erop wijst dat dit in de toekomst stabiel zou blijven. 18.000 jaar geleden was de aarde een heel stuk kouder met gletsjers tot in onze contreien. Zo'n periode noemen we een glaciaal of ijstijd. Wanneer het

ijs terugtrekt naar de polen, heet dat een interglaciaal, zoals ook nu de situatie is. Op dit moment is minder dan 10% van de oppervlakte van de aarde bedekt met ijs (25 miljoen kubieke kilometer).

De huidige interglaciaal wordt door klimatologen ook het klimaatoptimum genoemd, omdat deze aangename warme temperaturen de plantenontwikkeling op aarde stimuleren. Gedurende de klimaat-schommelingen van de interglacialen

kon men bij een temperatuurdaling van 2 °C een terugdringen van de vegetatie zien van 200m (hoogtelijn). Interessant is ook dat in Groenland metingen uitwezen dat een overschakeling van glaciaal naar interglaciaal in het verleden al eens op slechts 3 jaar tijd gebeurde! Gelijkaardige snelle klimaatveranderingen zijn ook gemeten naar het eind van de laatste ijstijd. Interessant is om na te gaan wat dergelijke snelle temperatuurverschillen kon uitlokken.

Gemiddelde temperatuur op aarde de laatste 540 miljoen jaar
 © By Glen Fergus (Own work; CC BY-SA 3.0), via Wikimedia Commons

Het klimaat op aarde

Bekeken over het volledige leven van de aarde (4,56 miljard jaar), moet de gemiddelde temperatuur ongeveer 8 tot 15°C warmer geweest zijn dan nu! Nu, in den beginne waren de polen zelfs helemaal vrij van ijs en was de jonge aarde nog heel actief en warm. Respectievelijk 700 en 300 miljoen jaar geleden waren er al glaciale perioden, waarin water tot ijs afkoelde. 55 miljoen jaar geleden begon de aarde aan een lange periode van afkoeling en ontstonden voor het eerst ijskappen op de polen. De gemiddelde temperaturen bleven zakken. 10 miljoen jaar geleden was heel Antarctica bedekt met een dik pak ijs. Ook de hoge bergtoppen in het noordelijke halfrond waren met sneeuw en ijs bedekt. 2,5 miljoen jaar geleden (het Pleistoceen) begon ook het noordelijk halfrond bedekt te worden met ijs. Deze meest recente glaciale periode wordt ook de De IJstijd genoemd, hoewel het eigenlijk een periode was met alternerende ijsbedekking en dooi tot Zuid-Europa. Deze tussenkomende interglacialen duurden 10.000 jaar of meer. De meest recente glaciale piek was 18.000-22.000 jaar geleden. De gemiddelde temperatuur in Groenland was toen 10 °C lager dan nu en rond de evenaar 4°C lager dan nu. Doordat veel water in ijs was vastgelegd, lag de zeespiegel zo'n 120 m lager en was er meer land.

Wat veroorzaakt een klimaatverandering?

Er zijn 3 'externe' oorzaken:

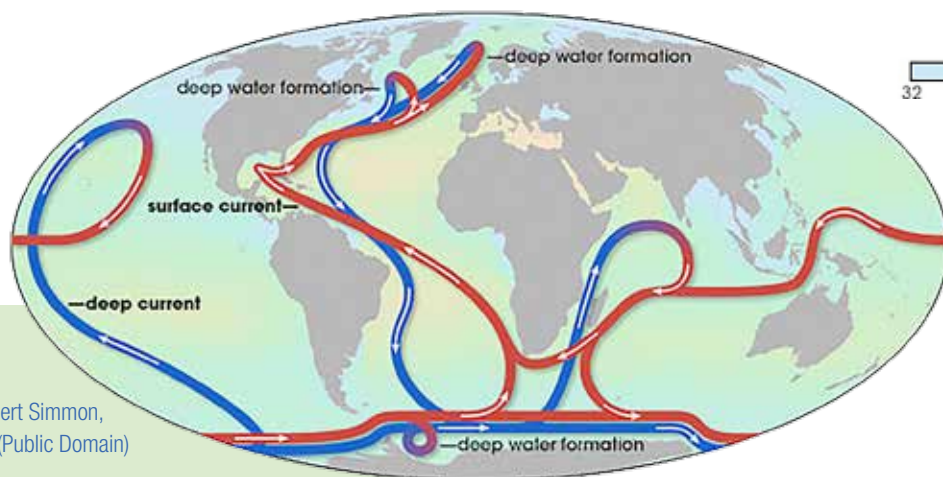
- Verandering van inkomende zonnestralen.
- Verandering in de samenstelling van de atmosfeer.
- Veranderingen van het aardoppervlak.

Natuurlijke fenomenen kunnen de drie mechanismen veranderen, menselijke oorzaken enkel de twee laatste. Naast deze externe oorzaken zijn er ook 'interne' oorzaken zoals de veranderingen in de oceaan- en atmosfeerstromen, die de energie rondvoeren op aarde (zie ook kadertekst).

Men weet dat er een relatie is tussen broeikasgassen en de verdamping van water, tussen de hoeveelheid sneeuw en ijs en de temperatuur omwille van zonreflectie, tussen de oppervlaktetemperatuur en uitgaande infraroodradiatie, ... Omdat al deze factoren interageren met nog een hele reeks andere factoren, die zo complex en onvoorspelbaar zijn, kan men tot op vandaag ook de werking van klimaatverandering niet volledig in beeld brengen. Al deze zaken zijn met elkaar verbonden in een delicaat evenwicht tussen inkomende en uitgaande energie.

© Robert Simmon,
NASA (Public Domain)

Hoe het klimaat snel kan omslaan

Wist u dat de Ocean Conveyor Belt een grote rol speelt bij een klimaatverandering? De Ocean Conveyor Belt, oftewel de thermohaliene oceaanstroom, ontstaat door verschillen in temperaturen en zoutgehalte, die verschillen in waterdichtheid, en daarmee een stroming, doen ontstaan. De figuur illustreert de oceaanstroom die de Conveyor Belt vormen. Rood staat voor warm- en blauw voor koudwaterstromen. De figuur toont ook dat wij ons warme klimaat voor onze breedtegraad te danken hebben aan het deel dat de Warme Golfstroom heet.

Uit geologisch onderzoek van sedimenten blijkt dat de Ocean Conveyor Belt tijdens de laatste ijstijd 'aan' en 'uit' gezet is. Dergelijk event komt overeen met snelle veranderingen in het klimaat. Wanneer de Belt sterk is, staat dit gelijk met natte, milde winters in Noord-Europa en wanneer hij zwak is of stopt, worden onze winters plots veel kouder.

Een van de mechanismen die zulke switch teweeg kan brengen is een massale instroom van zoet water, wat bv. kan gebeuren bij massaal smelten van de poolkappen bij 'opwarming van de aarde'. Door de verandering in densiteit zinkt het water dan niet meer in de Golfstroom en de Conveyor Belt stopt. In het verleden gebeurde dit al. Pas 1.000 jaar later kwam hij weer op gang nadat het zoetwater afgeleid werd naar de Mississippi in plaats van de Atlantische oceaan. En zo kreeg de aarde opnieuw een warmer klimaat.

CO₂ en de Ocean Conveyor Belt

In de beruchte/bekende film van Al Gore wordt een alarmerende stijging van de CO₂-concentratie als oorzaak aangewezen voor de opwarming van de aarde. Hoewel de film een typisch Hollywoodkarakter heeft, zijn er wel sommige klimaatmodellen die bij een verdubbeling van de CO₂-concentratie meer regen voorspellen, die tevens de zoutdensiteit in de oceanen kan reduceren, in die mate dat de Conveyor Belt zal vertragen waardoor Europa minder zal opwarmen dan de rest van de aarde.

Ondertussen zijn we erachter gekomen dat het weer de laatste jaren een aantal extremen-records breekt (sinds de metingen). Het 'menschdom' verspreidt zich over de aardbol. We bouwen de aarde vol, waardoor we stadskernen creëren met grote microklimaten die warmer zijn. Terwijl we onze groene infrastructuur opofferen, die de temperatuur stabiel en lager houdt. We produceren allerlei chemische stoffen die de atmosfeer of de oceanen vervuilen en het natuurlijke broeikas effect in de hand werken.

Zijn al deze menselijke factoren de oorzaak van de extreme weersomstandigheden, de vroegere bladzetting van sommige soorten, het feit dat sommige predatoren hun broedseizoen niet meer strookt met het verschijnen van hun prooi? Niemand kan dit met zekerheid voorspellen, maar dat de mens een bijdrage levert aan een aantal biotische en abiotische processen is zeker. We mogen onze ogen niet sluiten voor de bijdrage van de mens aan klimaatverandering. Daarom is er vandaag steeds meer aandacht voor klimaatopwarming en klimaatdebatten. Landelijk Vlaanderen doet ook mee en houdt u op de hoogte!

Klimaat politiek

Na de succesvolle Klimaatopwarming in Parijs in december 2015, waarbij 195 landen wereldwijd een akkoord tekenden, wil men ook in Vlaanderen klimaatambities formuleren. De eerste stap was de Vlaamse Klimaatopwarming van 19 april 2016. Nu worden rondetafels georganiseerd om meer in de diepte te werken met o.a. de middenveldorganisaties. Op

zo'n klimaatopwarming worden inspirerende presentaties gegeven door experts en kunnen deelnemers hun ideeën op tafel gooien. De ministers van de Vlaamse Regering starten elk voor hun bevoegdheid een specifiek overleg op.

Minister Joke Schauvliege:

"Het doel is een heus klimaatpact Vlaanderen. We zitten op schema. Vlaanderen heeft het in het kader van het Kyoto-protocol beter gedaan dan werd opgelegd en ook voor het tweede Kyoto-protocol zitten we op schema. Maar we moeten evenwel een tandje bijsteken als we verder in de tijd kijken. Tegen 2050 moeten er immers 95% minder broeikasgassen zijn.

De nadruk ligt op mitigatie, maar ook adaptatie is van belang! Naar aanleiding van de Klimaatopwarming in Parijs is er een positief momentum, dat we moeten vastnemen en daar verder op bouwen. In Vlaanderen wil men dat doen met het ruime middenveld. Alle relevante sectoren wil men meekrijgen in positieve engagementen om de klimaatdoelstellingen in Vlaanderen te halen!"

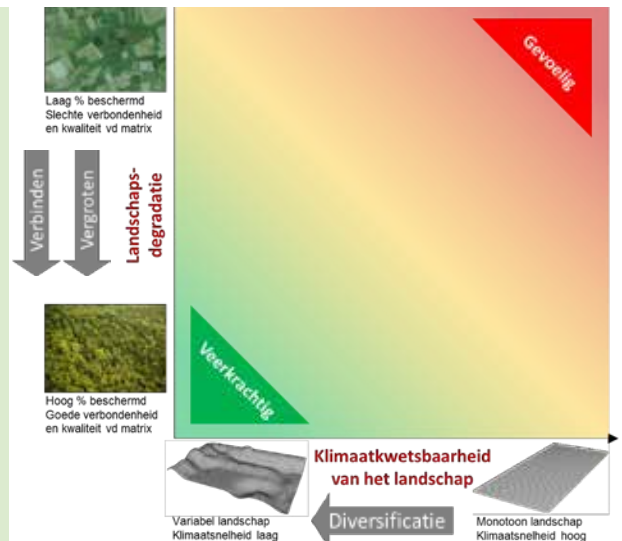
Landelijk Vlaanderen was eind juni vanuit het Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos aanwezig op de klimaatopwarming 'Omgeving en Natuur 2016'

Gevoeligheid van landschap aan klimaatverandering

Er zijn verschillende manieren opdat een systeem zich weet aan te passen aan veranderingen: interne heterogeniteit, structuurdiversiteit, natuurlijke verjonging, genetische diversiteit, ecologisch netwerk, mitigeren van andere milieudrukken... Daarnaast zijn er ook effectgerichte maatregelen zoals niet effectieve blootstelling of het ecosysteem aanpassen aan nieuwe klimaatomstandigheden (vb. peilbeheer, soorten van zuidelijkere herkomst aanplanten...)

Twee factoren bepalen de gevoeligheid van het landschap. Enerzijds de variabiliteit van het landschap, die afhankelijk is van de topografie en vegetatie, en anderzijds de landschapsdegradatie (milieudruk), nl. hoe sterk een landschap gefragmenteerd is. Men kan die twee uitzetten op een x-as en y-as, om zo mathematisch te zien waar men bij een bepaald landschap eerst op moet inzetten voor een herstel (zie figuur). Op basis van dergelijk schema kan men de beleids- en beheerinspanningen bepalen.

Figuur: Landschapsschema - Bron: Demey A., De Frenne P. en Verheyen K. - Klimaatadaptatie in natuur- en bosbeheer, eindrapport maart 2015. UGent.

Voor wat betreft de 'weerbaarheid' (van én voor maatschappij) kan in de praktijk op korte termijn al ingezet worden op de natuurbeheerplannen die klimaat al als extra factor kunnen meenemen. Voorts is het ook van belang om dit via een horizontale visie aan te pakken en integraal te werken: people-planet-profit. In Denemarken werd zo een multisectoriële visie over de politieke partijen heen uitgewerkt met stimulerende maatregelen en procedures.

We stellen vast dat er al veel gebeurt voor het klimaat, maar dat er daarom nog geen label 'klimaat' op kleeft.

Om de klimaatdoelstellingen te halen en aan te tonen, is het handig om alvast te bekijken in welke praktijken of processen men al werkt aan klimaatdoelstellingen. Daarvoor zouden o.a. de ecosysteemdiensten eens tegen het klimaatlicht gehouden moeten worden en MER's zouden verder kunnen kijken naar de situatie 2030-2050.

Leefmilieu

In de deeltafel Leefmilieu vroeg men een globale visievorming op elk niveau, waarbij alle stakeholders betrokken worden. De mensen rond de tafel gaven aan dat de zichtbaarheid van goede voorbeelden en benchmarken belangrijk is. Ook van de overheid verwacht men een goede transparante boekhouding en dat elke sector voor zijn inspanningen wordt beloond.

Deeltafel Natuur en Bos:

Rond de deeltafel Natuur en Bos werd de aandacht verdeeld onder drie onderwerpen: sekwestratie, adaptatie en weerbaarheid.

'Sekwestratie' behandelt de mate waarin natuur koolstof uit lucht kan fixeren en opslaan in het systeem. Als we het klimaat willen bevorderen, kunnen we kiezen voor ecosysteemdiensten die een betere koolstofsekwestratie leveren en een hogere productie vertonen zoals bossen en wetlands. Dit betekent evenwel dat er minder grond overblijft voor voedselproducten! Om dit verder uit te werken stelde men voor een koolstofwende te organiseren die tegen 2050 een feit zou moeten zijn: in plaats van het verder gebruik van koolstofvoorraden moet er

overgeschakeld worden naar het actief opbouwen van bodemkoolstofvoorraden, vertrekkend van een optimaal ruimte- en bodemgebruik met bodemkoolstof als een ruimtelijk structurerend element en een absolute bodemverzegelingsstop en -omkeer.

De 'adaptatie' van én voor natuur focust zich naast de temperatuurstijging vooral op de belangrijke uitdaging van het waterbeheer. We moeten leren omgaan met extremen van waterschaarste enerzijds en overstromingen anderzijds. Samenwerking met andere overheden is hierbij belangrijk en kan via een klimaatregisseur gestroomlijnd worden.

Werken aan duurzaamheid kan op twee manieren: via efficiëntieverbetering en systeeminnovatie. Men kan bij klimaatmaatregelen beginnen met de zogenaamde coalition of the willing, wat betekent dat men niet moet wachten op iedereen om te starten, maar al van start kan gaan met diegenen die willen.

In een langetermijnvisie moet een duidelijk beleidskader zijn uitgestippeld dat faciliterend werkt en flexibele en dynamische regels hanteert met ontwikkelingspaden voor elke sector met de nodige wisselwerkingen.

Ruimte

In de deeltafel rond ruimtelijke ordening wordt gesteld dat het leuker is om te

Ruimtelijke verdichting kost dus minder geld en is leuker. .

leven daar waar natuur in de buurt is. Maar niet iedereen wil in een metropool wonen. Daarom moet verdichting overal anders gebeuren, zodat mensen kunnen kiezen of ze willen wonen in een grote stad of een compact dorp.

Om onze collectieve mentaliteit om te keren kan men werken via 3 grote mechanismen.

- Allerhande financiële mechanismen die ruimtelijke verdichting tegenwerken en zo contraproductief werken, moeten we opruimen zodat verdichting logisch wordt. (Bv. bepaalde subsidieregels, belasting of gemeentefinanciering.)
- Er is een discrepantie tussen grote beleidsopgaves aan ene kant en microbeslissingen van lokale besturen en ontwikkelaars aan de andere kant. Micro moet gebeuren in functie van de grote beleidsopgaves.
- Tot slot is er het nood hebben aan dubbel beleid. Er is nood aan minder regels en snellere procedures zodat het rendement in de bestaande ruimte opgedreven kan worden. Naast het dereguleren voor niet bebouwde ruimte, moet het beleid op open ruimte strikter zodat we die maximaal kunnen vrijwaren.

Meer informatie over de rondetafel en Belgische klimaatambities:
www.vlaamseklimaatop.be

LANDSCHAPSONTWIKKELING

Industriezone Klein Gent
 Welvaartstraat 22/12 - B-2200 Herentals
 gsm + 32 493 61 88 69
 tel. + 32 14 26 25 00
raf.kempen@landmax.be

&

advies . beheer . planning

BOSBEHEER

DCB Dienstencentrum voor bosbouw
 Tervuursesteenweg 633 Bus 1 - B-1982 Elewijt
 gsm + 32 475 91 45 88
 tel. + 32 15 34 60 68
sander@dcb-net.be

PLATTELAND

Interview met

Thierry de l'Escaille, secretaris-generaal European Landowners' Organization

Interview door Jurgen Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen en Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Natuur en Bos

Voor dit nummer van De Landeigenaar zijn we met Landelijk Vlaanderen op bezoek bij Thierry de l'Escaille, secretaris-generaal van de European Landowners' Organization (ELO). Ook Landelijk Vlaanderen is lid van ELO en vertegenwoordigt er de Vlaamse landeigenaars. Niet onbelangrijk is dat Thierry de l'Escaille ook ondervoorzitter is van Landelijk Vlaanderen.

LV: u bent secretaris-generaal van de European Landowners' Organization. Kan u kort even toelichten waar ELO voor staat en waarom het zo belangrijk is voor de private landeigenaar?

TdL: de European Landowners' Organization, kortweg ELO, werd opgericht in 1972. In nauwe samenwerking met de plattelandsbevolking wilden we oplossingen zoeken voor de negatieve gevolgen van de ontvolking van het platteland. Dit was en is nog steeds belangrijk want het platteland maakt het grootste deel uit van de Europese landoppervlakte.

Momenteel maakt het platteland meer dan 90% uit van het totale grondgebied van de 28 EU-lidstaten.

Een duurzame ontwikkeling van het buitengebied is daarom bijzonder belangrijk vanuit zowel economisch als milieugebonden oogpunt.

Daarnaast promoot ELO het duurzaam landgebruik. Eigendomsrechten inclusief gronden, gebouwen, domeinen, historisch erfgoed en landschappelijk of historisch belangrijke tuinen spelen hierin een essentiële rol.

ELO vertegenwoordigt een groot aantal familiale en industriële bedrijven maar

ook individuele landeigenaars die betrokken zijn bij activiteiten zoals leefmilieu, hernieuwbare energie, water, landbouw en plattelandsontwikkeling, het statuut van private eigendom en van private bedrijven, bosbouw, jacht en visvangst, water en afvalbehandeling, handel... Vaak worden individuele leden binnen ELO vertegenwoordigd door een lokale vereniging die instaat voor de verdediging van private landeigenaars. Zo is Landelijk Vlaanderen onze directe link naar de Vlaamse landeigenaars.

LV: duurzame ontwikkeling van het platteland staat centraal met aandacht voor de economische realiteit, maar ook met aandacht voor milieuaspecten. Gaan economie en milieu wel samen op het platteland?

TdL: ELO promoot een evenwichtige aanpak waarbij een sterke economische ontwikkeling hand in hand gaat met een duurzaam gebruik van onze natuurlijke hulpbronnen. We willen een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit, duurzame bio-energie, voedselveiligheid, verantwoorde verpakkingen en de strijd tegen de klimaatwijziging maar steeds met oog voor de economische, sociale en milieugebonden realiteit. Er is een onmiskenbare wisselwerking tussen milieu en economie op het platteland. Het ene kan niet zonder het andere. Maar het moet

Thierry de l'Escaille © ELO

Elke private eigenaar verdient aandacht voor zijn/haar activiteiten en de daar-
aan verbonden problemen. Als ik aan elk van hen 1 minuut zou spenderen
zal mijn leven veel en veel te kort zijn. Maar elke minuut zal goed gespen-
deerd zijn. Dan mag een dag al eens langer duren dan 24 uur.

duidelijk zijn dat we over een tweerich-
tingsverkeer spreken. Een economisch
gezond platteland is de beste garantie
voor natuurbehoud en natuurbehoud
is de basis voor heel wat economische
activiteiten op het platteland.

LV: kunnen we ELO omschrijven als een
lobbygroep?

TdL: vaak heeft het woord lobbyen een
negatieve bijklank.

Waar we in de eerste plaats mee
bezig zijn, is het promoten van een
duurzaam en florerend platteland.

Om dat te realiseren heeft ELO een
uitgebreid takenpakket ontwikkeld
waarbij we in de eerste plaats de
Europese instellingen trachten te
bereiken: we geven voorlichting over
milieu en landbouw, in samenwerking

met verschillende belangengroepen
ontwikkelen we beleidsaanbevelingen en
actieprogramma's, we organiseren
interdisciplinaire bijeenkomsten met de
belangrijke spelers in de plattelandssec-
toren en met lokale, regionale, nationale
en Europese beleidsmakers. Door de
organisatie van al deze activiteiten heeft
ELO een unieke plaats verworven als
denktank op het gebied van landbouw,
leefmilieu en economische plattelands-
ontwikkeling.
In de feiten zijn we dus eerder een leve-
rancier van oplossingen.

LV: de activiteiten van ELO zijn sterk ge-
richt op Europa. Jullie zijn vaak aanwezig
op Europese overlegfora. Hoe verklaar je
dit succes?

TdL: het succes van ELO heeft meerdere
oorzaken. In de eerste plaats zijn we een
echte ledenorganisatie. Met vele tiental-
len organisaties in de EU-lidstaten verte-
genwoordigen we meer dan een miljoen

betalende leden. Bij al onze activiteiten
laten we ons leiden door ons motto dat
private landeigenaars, landbouwers en
terreinbeheerders over de nodige onder-
steuning en instrumenten moeten kun-
nen beschikken om hun maatschappelij-
ke verantwoordelijkheden op te nemen,
maar met behoud van hun vrijheid om
beslissingen te nemen die vaak geba-
seerd zijn op jarenlange ervaring. Een
tweede sterk punt van de organisatie is
onze contacten met belangrijke organisa-
ties, professionals, beleidsmakers, politici
en mensen op het terrein. Dit zorgvuldig
opgebouwde netwerk is van groot belang
voor ELO. Hierdoor worden we vaak
uitgenodigd in politieke en economische
omgevingen als uitdager van het gangba-
re gedachtengoed. Ten derde organiseren
we tal van interdisciplinaire congressen,
bijeenkomsten en vergaderingen met het
oog op het ontwikkelen en realiseren van
innovatieve ideeën in het buitengebied.
Een laatste aspect betreft communicatie.
Enerzijds vertalen we Europese beslis-
singen door aan onze leden, anderzijds
leggen we de problemen van onze leden
voor aan de Europese beleidsmakers
met het oog op het positief bijsturen van
Europees beleid.

LV: de ELO-kantoren bevinden zich in het
hart van Brussel. Wellicht geen toevallige
keuze?

TdL: zeker niet. We hebben ons gevestigd in het hartje van de Europese wijk. Dit maakt het makkelijk voor onze stafleden om in direct contact te blijven met beleidsmakers, politici, economische leiders en allerlei belanghebbenden met aandacht voor plattelandontwikkeling en dat op het allerhoogste niveau.

Sinds april heeft ook Landelijk Vlaanderen onderdak gevonden in het gebouw. Dat is een goede zaak. Op deze wijze kunnen beide organisaties elkaar versterken.

LV: u vermeldt dat ELO tal van innovatieve ideeën ontwikkelt en realiseert. Kan u enkele voorbeelden geven?

TdL: met plezier zelfs.

Een mooi voorbeeld is het Wildlife Estate label. We stelden ons de vraag hoe jachtactiviteiten en biodiversiteitsbehoud in balans konden worden gebracht en op welke wijze privaats domeinen in overeenstemming konden worden gebracht met de Natura 2000-doelstellingen. Door de ontwikkeling van het Wildlife Estate label willen we domeinen belonen die

uitblinken in een duurzaam beheer door maximale kansen te geven aan natuurontwikkeling maar gelijktijdig natuurbehoud maximaal laten samenspannen met traditionele plattelandsactiviteiten: jacht, visvangst en andere vormen van landbeheer. Intussen ontvingen meer dan 191 domeinen en landbeheerverenigingen in 17 landen het WE label. Ze vertegenwoordigen samen meer dan 1 miljoen hectare aan private grond.

Bijzonder fier ben ik ook op de jaarlijkse organisatie van het FFA, Forum for the Future of Agriculture. Sinds 2008 brengen we landbouwspecialisten naar Brussel om samen met Europese en internationale beleidsmakers te discussiëren over de toekomst van de landbouw en het leefmilieu. Intussen is het jaarlijkse congres het belangrijkste Europese event rond landbouw en leefmilieu geworden.

In Vlaanderen waren we dan weer verantwoordelijk voor de projectcoördinatie van het Life+ project 3WatEr in het vijvergebied Midden-Limburg. Hier werkten we nauw samen met Landelijk Vlaanderen en verschillende Limburgse

organisaties en private landeigenaars. We wonnen met dit project overigens de Europese Natura 2000 Award.

Maar ELO reikt ook zelf prijzen uit (Bee Award, Soil Award, Tree of the Year, ...), organiseert congressen en participeert in tal van Europese onderzoeksprojecten.

LV: naast secretaris-generaal van ELO bent u ook betrokken in tal van bedrijven, belangengroeperingen en leidt u ook de activiteiten op uw eigen domein. Heeft u genoeg aan 24 uur per dag?

TdL: elke private eigenaar verdient aandacht voor zijn/haar activiteiten en de daaraan verbonden problemen. Als ik aan elk van hen 1 minuut zou spenderen zal mijn leven veel en veel te kort zijn. Maar elke minuut zal goed gependend zijn. Dan mag een dag al eens langer duren dan 24 uur.

LV: meneer de l'Escaille, wij danken u om alvast wat een stukje van de afgelopen 24 uur te willen spenderen voor dit boeiende interview!

AGRILAND

U bent als eigenaar op zoek naar een aantrekkelijke, klare, transparante en vooral begrijpbare formule voor landbouw op uw gronden? Dan is Agriland NV voor u de beste partner.

Ons doel is niet uitsluitend een financiële optimalisatie te verzekeren, maar ook de band tussen de eigenaar, zijn land en de landbouwwereld te onderhouden. We ondersteunen de vergroening, de lokale werkgelegenheid en vertegenwoordigen u bij de overheid. Kortom, een duurzame en maatschappelijk verantwoorde landbouw.

De beste zorg voor uw grond krijgt u van Agriland NV. Meer info op www.agriland.be

MEERSMAN & VAN KEER

ADVOCATENASSOCIATIE

Gespecialiseerd in:

- Landbouwrecht en de Pachtwet
- Dieren: Koop - Verkoop - Aansprakelijkheid
- Milieurecht - Milieuvergunningen
- Eigendomsrecht
- Bouwrecht - Stedenbouwkundige vergunningen
- Familierecht, Erfrecht en Huwelijksvermogensrecht

Tel. 09 225 80 30

Willem Tellstraat 22, B-9000 GENT
Fax 09 225 73 26 - meersman.vankeer@adv-mvk.be

www.adv-mvk.be

WEDSTRIJD

Boom van het Jaar

Op zoek naar het verhaal achter de boom...

Auteur: Maurits de Groot, Projectcoördinator Particulier Bosbeheer Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Natuur en Bos

Tot en met 30 juni konden kandidaten worden ingediend voor de wedstrijd 'Boom van het Jaar 2016' en tussen 1 en 30 september kan er op de laureaten worden gestemd. Deze wedstrijd is een zoektocht naar de interessantste en opmerkelijkste bomen van België. Niet per se de grootste, oudste of mooiste, het verhaal achter de boom is doorslaggevend.

De jury heeft alle inzendingen grondig onder de loop genomen en heeft voor iedere provincie van Vlaanderen en voor Brussel een laureaat aangeduid. Dit was heel wat werk want er waren wel 80 bomen ingediend! Daarnaast is de winnaar van de Mooiste Boom van Vlaanderen Verkiezing uit 2015 standaard als 7de laureaat opgenomen. In dit artikel ziet u alle laureaten. Zij maken kans om Boom van het Jaar 2016 te worden. Binnenkort zullen we het weten! De bekendmaking van de winnaar vindt plaats tijdens de week van het Bos, van 10 t.e.m. 14 oktober.

De winnaar van de wedstrijd Boom van het Jaar zal worden ingediend voor de Europese verkiezing van Tree of the Year 2017.

Foto 1: Laureaat West-Vlaanderen: De Plataan van Oostende

Bomen staan niet alleen symbool voor leven, groei en bescherming, maar zijn ook stille getuigen van wat er in de buurt leeft. Soms eeuwenlang zijn ze aanwezig en tegelijkertijd zijn ze zelden het onderwerp van aandacht. Deze positie maakt dat ze de perfecte waarnemers zijn. Het plein brengt de mensen samen en deze clustersculptuur van oortjes symboliseert het luisteren naar de verhalen uit de wijk.

Na verloop van tijd zullen de oortjes als elfenbankjes vergroeien met de boom en

er uiteindelijk helemaal in opgaan, een mooie act van de natuur om te zien hoe ze assimileert met de omgeving.

Foto 2: Laureaat Oost-Vlaanderen: De Dorpslinde van Massemen

De dorpslinde wordt gekoesterd in Massemen. Dat moet ook met een vete-raanboom. Zijn knoestige stammen, zijn holle binnenkant, zijn wollige lentebaren zeggen het zonder woorden. Hij kreunde van schrik toen de kerk in 1645 in lichterlaaie stond; hij vierde feest met de Heren van Massemen toen het dorp een prinsdom werd in 1650 en hij zag hoe de Franskiljons verdreven werden in 1798. Deze linde verspreidt een heerlijk parfum, prijkt op menig schilderij van echte en kladschilders en nog steeds ontluikt er nieuwe liefde onder de bladeren! In 2006 bestudeerden geleerde mensen van de UGent de groeiringen van het hout uit het buitenste, nog levende gedeelte van de holle lindestam en konden met zekerheid zeggen dat de linde toen tussen 388 en 450 jaar oud was!

Foto 3: Laureaat Antwerpen: De Dorpslinde van Itegem

De dorpslinde is een zeldzaam overblijvend voorbeeld van een gerechtsboom in Vlaanderen. Door zijn locatie in de dorpskern nabij de kerk en zijn hoge ouderdom is hij beeldbepalend.

Voor de afschaffing van het Ancien Regime werd er recht gesproken in open lucht binnen een door 4 touwen afgespannen zone, die zich traditioneel onder een lindeboom bevond: de vierschaar.

De schepenen zaten op banken en de beschuldigde stond in het midden van het vierkant. Deze vorm van rechtspraak werd zeker in de eerste helft van de 18de eeuw in Itegem toegepast. De Itegemse dorpslinde dateert van omstreeks 1755 en was dus de laatste gerechtsboom, die als herinnering aan dit traditionele gebruik werd bewaard.

Foto 4: Laureaat Vlaams-Brabant: De Zomereik van Vollezele

Deze jonge eik heeft het leven en het enthousiasme van de jeugd; hij is net wat anders. Hij inspireert en straalt moed en vertrouwen uit. Verankerd in een van Vlaanderens mooiste beschermde landschappen, bovenop de Congoberg. Zes jaar geleden inspireerde deze boom tot de start van een ferme buurtsamenwerking. Zo werd buurtfeest Café Congo enkele maanden nadien geboren. Er zaten kinderen rond z'n stam, we plaatsten schildersezels onder z'n kruin en mooie creaties ontsproten die avond. Vandaag de dag trekt de buurt zowel in goede als slechte tijden naar de boom; hij troost, helpt kinderen en staat centraal in het leven van Vollezele. Voor Vlaams-Brabant staat deze boom symbool voor de toekomst!

Foto 5: Laureaat Limburg: De Duizendjarige Eik van Lummen

De Duizendjarige Eik heeft in al die eeuwen heel wat meegemaakt. In werkelijkheid is deze stevige opa wellicht nog geen duizend jaar oud, maar heeft hij een ook al zeer respectabele leeftijd van 750 jaar. Onder zijn omarmende takken werd recht gesproken, gefeest, gekust, oorlog gevoerd, en hij werd zelfs in brand gestoken. Deze boom heeft Lummen zien groeien, terwijl hij langzaam ouder werd. Vandaag worden er onder deze boom opnieuw bomenfeesten georganiseerd en huwelijken voltrokken. Om zijn genen te bewaren worden zijn eikels geoogst en opgekweekt tot nieuwe bomen. Kom nog veel meer te weten over de Duizendjarige Eik op www.duizendjarigeeik.be

Foto 6: Laureaat Brussel: De Ginkgo biloba van Brussel

In 2016 krijgt deze *Ginkgo biloba* een nieuwe taak in het rustig gelegen Egmontpark. Hij zal voortaan aangeduid worden als 'Snuiterboom' en troost bieden aan naasten, en in het bijzonder kinderen van personen die ernstig ziek zijn. Snuiter is de vriend van Grote Boom

in het prentenboek 'Grote Boom is ziek', dat kinderen helpt een ernstige ziekte beter te begrijpen. Zo helpt de boom niet alleen het milieu, maar staat zij ook centraal in de Brusselse samenleving, vooral voor hen die het zwaar hebben. De Snuiterboom zal herkenbaar zijn door een mozaïek en een infobord. Voor meer informatie over deze bijzondere boom en dit mooi project: <http://talismanneke.be/projecten/snuiterboom/>.

Foto 7: Mooiste Boom van Vlaanderen 2015: De Tamme Kastanje van Overpelt

De kastanjeboom staat in een oude voormalige boomgaard. In de tweede helft van de 18de eeuw was hier een jeneverstokerij (1793) gevestigd. De 15 tamme kastanjabomen in de oude boomgaard ten oosten van de huidige boerderijgebouwen werden waarschijnlijk in functie van de productie van de Hobosser brandewijn aangelegd. Op de topografische kaart van 1849 is de boomgaard duidelijk weergegeven. Volgens onderzoek is de door ons gekozen boom een leeftijd rond de 300 jaar toegekend en valt hij sinds kort binnen landschappelijk beschermd gebied. Vanwege zijn ouderdom, verscholen schoonheid tussen de andere bomen en de historiek dingt deze boom ook mee naar de titel van Boom van het Jaar 2016!

Foto 1: De Plataan van Oostende

© Roel Jacobs

Foto 2: De Dorpslinde van Massemen

© Roel Jacobs

Foto 3: De Dorpslinde van Itegem

© Geert van der Linden, Agentschap Onroerend Erfgoed

Foto 4: De zomereik van Vollezele

© Roel Jacobs

Foto 5: De Duizendjarige Eik van Lummen

© Roel Jacobs

Foto 6: De *Ginkgo biloba* van Brussel

© Roel Jacobs

Foto 7: De Tamme Kastanje van Overpelt

© Roel Jacobs

LANDGOED IN DE KIJKER

Interview door Alec van Havre, bestuurder Landelijk Vlaanderen en Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

Hoeve Engelendael

De dynamische landgoedonderneming in het Krekengebied

Aan de uiteinden van het Meetjesland, in het uitgestrekte polderlandschap van Sint-Jan-in-Eremo tegen de Nederlandse grens, is Hoeve Engelendael een prachtig voorbeeld van wat een nieuwe generatie gemotiveerde rurale ondernemers kunnen realiseren ten bate van landbouw, economie, landschap en natuur. De voortdurende zorg voor kwaliteit, het vermogen tot aanpassing en de bewuste keuze voor eigen beheer maken van dit multifunctioneel landgoed een schoolvoorbeeld van wat de toekomst op het Vlaamse platteland te bieden heeft. Na zes generaties, is dit de verdienste van de eigenaar-landbouwers, de heer Marc Govaert en zijn echtgenote Nicole van de Bilt, die er alle inspanningen voor over hebben.

AvH: het eerste wat opvalt wanneer men van de N49 (Express-weg Knokke - Antwerpen) via Kaprijke dit deel van het Meetjesland intrekt, is hoe mooi de wijde uitzichten van het polderlandschap zijn. Het noemt ook het Krekengebied. Waarom deze naam?

MG: het gaat werkelijk om de geschiedenis van dit landschap. De invloed van de zee is in dit gebied, dat op de kaart boven Eeklo als een inham in Zeeuws-Vlaanderen verschijnt, nog zeer tastbaar. Geografisch zijn wij slechts een tiental kilometer van de zee en de Schelde verwijderd en vanaf de 12de eeuw drong de zee hier regelmatig binnen met telkens nieuwe lagen marien en vruchtbare klei die werden afgezet en met geulen uitgeschuurd in het landschap. De talrijke kreken aan weerszijden van de grens, die meestal gevuld zijn met zilt (zout) water zijn hiervan de restanten. De gronden werden over de eeuwen ingepolderd, vandaar ook het mooie dijenlandschap. In de middeleeuwen hebben eerst de kloosterorden van de Sint-Baafs- en de Sint-Pietersabdij in Gent hiervoor gezorgd en vanaf de 15de eeuw ook vele welgestelde patriciërs uit Gent en Brugge die in deze activiteit een goede investering zochten. Deze prachtige kreken en de kleigrond zorgen voor een bijzonder rijk gebied voor landbouw en natuur. Omwille van deze troeven heeft mijn familie reeds vele generaties lang zijn toekomst verbonden aan Engelendael.

AvH: uw prachtig onderhouden witgeschilderde herenhoeve schittert aan de Sint-Janspolderdijk. Kunt u hierover iets meer vertellen?

MG: tussen de Roeselarekreek en de Boerekreek ligt onze geïsoleerde Hoeve Engelendael. Het gaat om een witgeschilderde grote hoeve met meerdere bijgebouwen die teruggaat tot de 18de eeuw, tot 1697 om precies te zijn. De hoeve komt voor op de kaart van graaf de Ferraris en is sinds 1823 in gebruik genomen door mijn voorouders, eerst de familie Van Damme en dan hun nazaten Govaert. In het gebied heeft altijd een rijke pachttraditie bestaan, eerst met de voornoemde kloosterorden, dan met het patriarchaat van Gent en Brugge. Mijn generatie is reeds de zevende in lijn. Hopelijk zal een van onze kinderen, Stéphanie of Laurent, de achtste kunnen uitmaken! Tot in 1964 was de familie pachter van de boerderij en de omliggende gronden. In dat jaar hebben mijn grootouders de boerderij gekocht met 10 hectare, terwijl 75 andere hectare verder werden gepacht. Dit was mogelijk geweest dankzij de duurzame relaties die wij met de eigenaarfamilies van Caloen, Coppieters en Claeys Bouuaert over de generaties heen hadden opgebouwd. Ook aan hun zijde gingen het pand en de gronden immers over bij overerving. Die traditie van duurzame eigendom en rentmeesterschap hebben wij sindsdien overgenomen. Nu nog wensen wij het beheer van onze eigendommen zelf in handen te nemen. Vandaag bestaat Hoeve Engelendael uit het woonhuis en

© Marc Gommans, Landgoed de Bult, Neerom

de rechtstreekse historische bijgebouwen, waaronder de grote Schuur die voor evenementen is ingericht en uit een aantal meer recente gebouwen voor de exploitatie van onze landbouwactiviteiten.

AvH: wanneer hebt u de landbouwexploitatie overgenomen en wat moeten wij ons hierbij inbeelden?

Door de goede relaties, heeft mijn familie in de jaren 80 nog heel wat gronden in de omgeving en over de grens kunnen aankopen en hebben onze landbouwactiviteiten een sterke groei gekend. Ikzelf heb een hogere landbouwopleiding in Ath (Wallonië) en in Goes (Nederland) genoten en ben in 1992 in het bedrijf gestapt naast mijn broer Carlos om deze evolutie te kunnen beheren. In 1998 hebben mijn ouders de wijsheid opgebracht om hun opvolging in het vooruitzicht te stellen van hun twee zonen en dochters. Zij hebben ervoor gezorgd dat mijn broer en ik elk onafhankelijk hun eigen bedrijf in eigendom en beheer konden verkrijgen. Ik ben hen hiervoor nog steeds bijzonder dankbaar. Dankzij deze wijze aanpak is de solidariteit en de goede verstandhouding binnen de familie nooit zo groot geweest en zijn wij elk bijzonder gemotiveerd om het beste ervan te maken.

Het is een raad die ik elk landbouwers- of ondernemersgezin kan meegeven: regel de opvolging op voorhand, in samenspraak met uw kinderen.

Dit vraagt moed, maar laat verder toe alle energie te steken in de activiteiten zelf en familiale twisten te vermijden.

Het resultaat was dat ik naast de hoevegebouwen, 100 hectare landbouwgrond in eigendom exploiteer en 30 hectaren in pacht. Deze gronden zijn om en bij de hoeve gelegen, zodat dit een mooi geheel uitmaakt. Het zijn kleigronden, zoals de meeste gronden boven het Leopoldkanaal. We telen vooral wintertarwe en suikerbieten, maar eveneens vezelvlas of consumptiegroenten zoals ajuin en aardappelen. Het feit dat ik eigenaar ben van het grootste deel, houdt ook in dat ik er andere aspecten als landschapsbeheer en natuurbehoud aan kan koppelen, zoals het planten van bomen en struiken, die geen landbouwgewassen zijn.

Ook ben ik sterk gemotiveerd voor het voeren van een succesvol akkerrandenbeheer.

En 3% van de oppervlakte wordt van jaar tot jaar specifiek voorbehouden voor het aanleggen van bloemenranden.

Hierdoor kunnen twee imkers actief zijn op het domein, wat tot de kwaliteit van ons beheer bijdraagt. Waar de bijen gedijen, is vruchtbaarheid aan de betere hand. Al deze randen zijn ook uitstekend foerageergebied voor allerlei vogels en voor het wild. Als jager steun ik voluit het biotoopverbeteringsproject van Huber-

tusvereniging Vlaanderen voor de patrijs. Ook de blijvende inzet van mijn streekgenoot Erik Wille voor deze vereniging kan ik bijzonder appreciëren.

Mijn uitgangspunt is dat onze onderneming volledig zelfstandig moet zijn. Zo maken we geen deel uit van een contractueel netwerk met vooraf bepaalde prijzen voor landbouwproducten. Ik verkoop de producten rechtstreeks en op het meest geschikte moment. Wij hebben al ons landbouwmateriaal in eigendom en zo houden wij ons veraf van schulden, zodat we volkomen onafhankelijk kunnen opereren. Meester over eigen erf en toekomst, zeg maar.

AvH: waar past de kersenteelt in uw activiteiten? Op de lokale radio en tv wordt Engelendael sterk in verband gebracht met deze vorm van hoevetoerisme.

MG: de landbouwinkomsten vormen 75% van de inkomsten van Hoeve Engelendael als landgoed. Van dit percentage wordt nu 20% gegenereerd door de

kersenteelt, wat wij als een mooi succes beschouwen. Jaren geleden hebben wij besloten om de weg van de diversificatie op te gaan, vooral omdat we zagen dat de grondprijzen maar bleven stijgen en meer land voor meer productie als oplossing minder interessant leek. We hebben dus één hectare uit de productie genomen en met zoete kers aangeplant. In 2005 was de eerste oogst en deze hebben wij bestemd voor de zogenaamde korte keten: op de boerderij zelf verkopen aan mensen uit de wijde omgeving, aan toeristen of voorbijgangers. Deze vorm had meteen succes. De klanten

vier tot acht ton. De pluk verzorgen wij met studenten en een seizoenarbeider. Mijn vrouw en ik, en ook mijn kinderen wanneer ze kunnen, staan in voor de verkoop. Wij zijn daarom op woensdag, zaterdag en zondag open. De keten kan niet korter zijn. Wij vieren dit jaar onze tiende pluk, een jubileum dus!

AvH: ook de volledige renovatie van de enorme voormalige graanschuur past in de bevordering van de economische diversificatie. Hoe is dit verlopen?

MG: de bevalling was moeilijk. Het bekomen van de nodige vergunningen heeft 2,5 jaar geduurd.

De functie van de Schuur is nu 'multifunctionele ruimte voor educatief en recreatief medegebruik'. Dit geeft ook een nieuwe economische waarde aan de natuur- en cultuurwaarden van de omgeving en van de hoeve zelf. Het gebouw is ook heel groot: 44 meter lang en 16

De mensen komen voor een evenement op het platteland, op een echte boerderij. Die ervaring willen wij dan ook meegeven. Het gevoel van ver weg te zijn op de wijde polder en in eigen gezelschap is de succesformule gebleken. Een breed terras kijkt uit op het landschap. De gasten kunnen ook verder langs een aangelegde dreef naar de Boerekreek wandelen, waar een mooi uitkijkpunt werd ingericht langsheen deze schilderachtige waterpartij. In mei 2012 hebben wij een openingsfeest georganiseerd met 450 genodigden, om hen de nieuwe Schuur te laten ontdekken en verkennen. Sindsdien loopt het orderboekje vlot vol, zonder dat wij hiervoor speciaal reclame moeten maken. Wij geven de klanten ook de grootst mogelijke vrijheid om hun evenement naar eigen zinnen te organiseren en bieden hen hiervoor al de nodige kwalitatieve infrastructuur. Die flexibiliteit is lonend. Negatieve ervaringen hebben wij bijna niet gehad.

zijn enthousiast omdat ze zien waar de kersen geplukt zijn en hoe ze behandeld worden. De vraag overstijgt nog steeds het aanbod. Toch zijn wij niet van plan om meer kersen aan te planten, omdat het zo arbeidsintensief is en we het willen houden op een familiale activiteit. De andere teelten blijven ook onze core business.

Wij gaan dus voor een seizoengebonden en kwalitatief hoogwaardig lokaal aanbod van kersen. We merken dat de klanten ook bereid zijn om iets meer te betalen voor kwaliteit, als die maar bewezen is en beleefd kan worden. Het bezoek aan onze hoeve om ze op te halen maakt hier dus ook deel van uit. Alles moet gebeuren in de zomermaanden juni, juli en augustus. In die maanden verdragen de kersen ook de regen niet. We hebben dan ook moeten investeren in tijdelijke overkappingen die de zonnestralen doorlaten. Het zijn vier meter hoge verplaatsbare plastiektunnels die ons de grootste garantie van een geslaagde oogst kunnen bieden. Deze varieert van

meter breed. Het is piekfijn ingericht voor huwelijken, recepties en evenementen en telt twee verdiepingen. Wij kunnen tot 230 mensen aan tafel hebben en ontvangstruimte is er altijd voldoende voor een nog breder gezelschap. De grote nieuwe parking werd ecologisch aangelegd met vele landschapselementen. Bij de inrichting van het interieur hebben mijn vrouw en ik zoveel mogelijk de ziel van het gebouw willen behouden. De massieve eiken steunbalken en het houtwerk gaven het karakter aan. Wij hebben dan ook verder met hout en materialen gewerkt die de schuur sfeer in de hand werkten.

Het resultaat is dat de Schuur nu voor 25% van het gecombineerde inkomen van het landgoed zorgt.

Onze diversificatie is dus geslaagd, maar vergt veel inzet.

AvH: als ik het goed begrijp is het beheer van het landschap en de natuur hiervan het ideale complement en beoogt u een geslaagde verweving. In 2011 kreeg Hoeve Engeldael de Inbev - Baillet Latourprijs voor het Leefmilieu uitgereikt. Kunt u hierover meer in detail gaan?

MG: jazerker, het was een hele eer. Al onze inspanningen voor natuurbeheer werden hiermee beloond en sindsdien zijn wij des te meer gemotiveerd geweest om in het eerder kale polderlandschap de biodiversiteit verder te ontwikkelen.

Het idee was om de natuurwaarden in te richten langs een wandeltraject van ca. 2 km dat van de hoeve naar de Boerekreek loopt, en verder in een brede lus langs de dijken rond het volledige landgoed gaat. Het pad tussen de boerderij en de Boe-

rekreek passeert langs een rij knotwilgen en een lagergelegen gebied dat gekarakteriseerd wordt door een centrale gracht met een brede rietkraag en struweel op de oevers. In deze laagte werd een deel verder aangeplant met essen en zwartels, met oog op het eventueel gebruik ervan als korte-omloophout. Daar waar het pad de Boerekreek bereikt, wordt het gras regelmatig gemaaid om de toegankelijkheid naar het water te garanderen. Op die idyllische plaats met uitzicht op de grote waterpartij is er ruimte voor het organiseren van enkele activiteiten. Een houten steiger is voorzien om voor de bezoekers de beleving van het water te versterken.

De Boerekreek en zijn dijk vormen de centrale spil van de natuurwaarden op het landgoed. Een eerste deel van de rijen oude en klaprijpe populieren werd, in samenspraak met het ANB, vervangen door essen. De vervanging van populieren is een proces dat nog steeds aan de gang is. Als onderbegroeiing werd in deze eerste fase gekozen voor hazelaar, haagbeuk en zomereik. Er werd ook een kleine poel gegraven. Aan de noordzijde van de dijk werd over de gehele lengte een houtkant aangeplant met meidoorn, sleedoorn, es, zomereik en veldiep. Parallel aan deze houtkant bevindt zich reeds een afrastering, die moet toelaten de dijk te laten begrazen door schapen. Deze extensieve begrazing is noodzakelijk om de ontwikkeling van het grasland met relictsorten zoals kattendoorn, goudhaver en melkkruid te bevorderen. Ook is een afrastering voorzien ter hoogte van de oever, om begrazing van de vegetatie, bestaande uit zeebies, ruwe bies en riet, en om afkalving te voorkomen. Een wandelpad loopt langsheen de hout-

kant boven op de dijk. Om de toegang tot de dijk te verbeteren zijn op diverse plaatsen toegangspoortjes voorzien. Vervolgens daalt het pad af langs de noordkant van de dijk. Dit om de rust van de vogels te garanderen ter hoogte van de bocht van Meikenshoek. De bocht maakt een prachtig uitzichtpunt uit op de dijk, vanwaar de avifauna op het water ongestoord geobserveerd kan worden. Nadien daalt het pad verder af en loopt het langs de dijk noordwaarts. De klemtoon ligt in dit gedeelte op het landbouwaspect, maar de perceelsrand langsheen de dijk wordt gereserveerd voor alternatief beheer zoals het inzaaien van bloemrijke zaadmengsels. Ter hoogte van een kleine gracht draait het pad oostwaarts, terug in de richting van de boerderij. Langsheen deze gracht is reeds vele jaren lang een beheersovereenkomst met de VLM (Vlaamse Landmaatschappij) in voege, wat inhoudt dat een brede grasstrook de gracht scheidt van het landbouwperceel. Deze grasstrook wordt regelmatig gemaaid en afgevoerd, waardoor zich op termijn een soortenarm grasland kan ontwikkelen. Daar waar de gracht ophoudt te bestaan, loopt het pad verder door het cultuurlandschap, geflankeerd door bloemrijke stroken, tot het terug de boerderij bereikt.

AvH: al uw inspanningen hebben voor een opvallend succesvol multifunctioneel geheel gezorgd, onze oprechte felicitaties en hartelijk dank voor dit gesprek!

MG: graag gedaan en onze collega's leden van LV zijn steeds welkom op Hoeve Engelendaal (www.engelendaal.be)!

Samen natuurlijk!

Fusie tussen Landmax en DCB zorgt voor betere ondersteuning van landeigenaars.

Om landeigenaars sterker te ondersteunen in het beheer van hun terrein, slaan Landmax en Dienstencentrum voor bosbouw (DCB) de handen in elkaar. Als studiebureau neemt Landmax de opmaak van beheerplannen voor z'n rekening. DCB ontfermt zich over het dagelijks beheer van bos- en natuurdomeinen. Het resultaat van deze gebundelde krachten? Eigenaars laten genieten van hun landgoed.

De voorbije jaren is er een enorme evolutie in de manier waarop we naar landschappen, bos, natuur en landbouw kijken. "De regels zijn complexer, het vereiste kennisniveau om te kunnen beheren en plannen ligt alsmaar hoger. De druk vanuit landbouw, jacht, bosexploitanten, natuurverenigingen, erfgoed en andere belangengroepen groeit", verduidelijken Raf Kempen van Landmax en Sander Jansens van DCB. "Om een terrein goed te kunnen beheren, is er nood aan verschillende **complementaire specialisten**: beheerplanning, inrichting, monitoring, houtverkoop, organisatie van beheerwerken..." Om deze behoefte in te vullen, werken Landmax en DCB voortaan samen.

DCB: dagelijks beheer

Voor het dagelijks beheer van eigendommen is DCB het aanspreekpunt. Concreet betekent dit dat DCB de landeigenaar **praktisch ondersteunt** in o.m. de opvolging van de beheermaatregelen, de houtverkoop, aanplantingen, vergunnings- en subsidieaanvragen, bebossingen van landbouwgrond. Het team bestaat uit een bio-ingenieur, een

biologe en Sander Jansens als bio-ingenieur en bosbouwexpert. Een goed geschoolde arbeidersploeg staat ter beschikking om de werken uit te voeren.

Landmax: denktank

Voor studie, ontwerp van beheerplannen of monitoring schakelt DCB z'n partner Landmax in. Als natuurmaker vindt Landmax een **balans tussen commerciële, maatschappelijke en landschappelijke belangen**. En dit van bos, langs landbouwgronden en industrieterreinen tot in de stad. Om zo een rijk en dynamisch landschap te creëren waarin functies geïntegreerd worden. "De sleutel tot succes is een biodivers, bufferend landschap", weet zaakvoerder Raf Kempen.

Dialogoog

Om natuurprojecten succesvol te implementeren, gaat Landmax prat op communicatie tussen alle betrokken partijen. De denktank kent de wetgeving, kent de natuurwaarden, kent de economische waarden en luistert naar de eigenaar. Landmax ontwikkelt zijn advies samen met de eigenaars en andere

stakeholders. Als **objectief adviseur** heeft Landmax een prima relatie uitgebouwd met de vergunningverlenende instanties: met VLM, ANB, provincies, gemeenten, erfgoed,..." "Want landschappen maken we samen."

Cirkel is rond

Van zodra Landmax het inrichtings- en beheerconcept van je landgoed heeft gerealiseerd, staat DCB opnieuw voor je klaar om je te ondersteunen bij het dagelijks beheer. Sander Jansens en Raf Kempen: "Wij zijn ervan overtuigd dat met deze fusie een extra dynamiek in het landschap ontstaat. Met als voordeel dat privé-eigenaars zich beter en duidelijker **gefaciliteerd en ontzorgd** voelen. Zo kunnen ze daadwerkelijk genieten van hun landgoed."

Vragen...

...over bosbeheer?

Stel ze aan Sander Jansens van DCB: sander@dcb-net.be of +32 475914588.

...over landschapontwikkeling?

Stel ze aan Raf Kempen van Landmax: raf.kempen@landmax.be of +32 493 61 88 69.

Raf Kempen en Sander Jansens

Kernwaarden

1. Studiebureau voor de natuur met een realistisch inzicht.
2. Adviesbureau als manager van het dagelijks beheer in opdracht van de eigenaar.
3. Vertrouwen tussen eigenaar en beheerder vergroten door meetbare resultaten en controle.
4. Streven naar biodiversiteit geeft de grootste garantie op het behoud van de natuurlijke, maatschappelijk en economische waarde van je eigendom.
5. Communicatie en dialoog als belangrijkste tool om projecten succesvol te implementeren.

Landmax
NATUURMAKERS

DCB
DIENSTENCENTRUM VOOR BOSBOUW

advies . beheer . planning

Het project Agroforestry Vlaanderen wordt gefinancierd door het Agentschap Innoveren&Ondernemen van de Vlaamse overheid. De partners zijn ILVO, UGent, Inagro, Bodemkundige Dienst van België en Agrobeheercentrum Eco².

Publi-artikel

Over notenbomen en agroforestry

De laatste jaren krijgen Landbouwers binnen de reguliere teelten steeds meer te maken met grotere uitdagingen. Diversificatie en risicospreiding kunnen hier een oplossing bieden. Dit kan de groeiende noteninteresse verklaren; in een systeem van agroforestry zijn notelaars zeker te overwegen.

Auteur: Joost-Pim Balis, regiocoördinator Agrobeheercentrum Eco², Consortium Agroforestry Vlaanderen

AGROFORESTRY VLAANDEREN

Noten zijn een energierijke en gezonde voedingsbron en kunnen zonder veel moeite een jaar bewaard worden. Naast de voedingswaarde is ook het hout van de notenbomen van goede kwaliteit, het is zeer stabiel en heeft mooie tekeningen. Wist je trouwens dat dit hout vroeger vaak gebruikt werd om geweerkolven en propellers voor vliegtuigen te maken en

dat het dashboard van Jaguars vaak elementen van notenhout bevat? Daarnaast is het hout zeer geschikt voor meubels en parket en is het uitstekend brandhout. Verder houdt de walnotenboom muggen en insecten op afstand, dat is ook de reden waarom ze bij oude hoeves kort bij het keukenraam staan. Droge vruchten zijn veel meer verworven in ons verleden dan je zou vermoeden, maar heel wat ervaring ging verloren. Door de wereldoorlogen zijn er in ons land echter weinig echt oude notelaars te vinden.

Over de hele wereld komen verschillende soorten walnotenbomen voor. In ons land zie je voornamelijk de *Juglans regia*. Ze worden ook veredeld en er bestaan meerdere cultivars bv. Broadview of Buccaneer. Zo bestaan er soorten die pas vrij laat in bloei komen en hun blad ook vroeg verliezen waardoor je

Agroforestry of boslandbouw is een teeltsysteem waarbij je landbouwgewassen of veehouderij combineert met de productie van houtige gewassen op hetzelfde perceel. Onder de juiste voorwaarden kan de totale productiviteit (gewas plus hout en/of vruchtenproductie) op hetzelfde perceel groter worden dan wanneer je de twee gescheiden zou doen. Voedingsstoffen, water en licht worden complementair benut. Daarnaast zorgt dergelijke combinatie ook voor een aantal ecosysteemdiensten: opslag van koolstof in de bodem, hogere biodiversiteit, meer bestuivers of natuurlijke plaagbestrijders, waterhuishouding, bodemkwaliteit, ... en je doet ook aan risicospreiding. Meer info via info@agroforestry-vlaanderen.be

mogelijkheden hebt voor een volwaardige onderteelt. Dit maakt walnoten dus zeer geschikt om op te nemen binnen het systeem van agroforestry of boslandbouw.

Je moet echter doordacht tewerk gaan en veel geduld hebben; ook een veredelde walnotenboom geeft pas noemenswaardige productie vanaf zijn 10de jaar. De notenproductie neemt gestaag toe en na 20 jaar heb je een productie van 15 kg. Omdat het op korte termijn vooral een kost is zonder inkomsten, kan je de teelt beter opnemen als onderdeel van een ruimer teeltplan waar je goed nadenkt over rassenkeuze, gewaskeuze, productie, opbrengst, onderhoud, oogst, ... Naast walnoot kan je ook kiezen voor hazelaar en tamme kastanje.

Sinds de start van de boslandbouwsubsidie in 2011 zijn er al heel wat agroforestry-aanplanten met notenbomen gerealiseerd. Het gaat dan in de meeste gevallen om grasland of akkerbouwteelten in combinatie met walnoten, al zijn er ook al voorbeelden met hazelnoten en kastanjes. Op dit moment is de notenteelt

in Vlaanderen vrijwel onbestaand en de ervaring beperkt. Daarom organiseerde het Consortium Agroforestry Vlaanderen op 12 en 13 mei een excursie naar onze noorderburen. De excursie was vooral bedoeld voor landbouwers met interesse in notenteelt. We bezochten verschillende landbouwbedrijven die reeds een tijdje bezig zijn met notenteelt en lieten experts aan het woord. De excursie kon op veel interesse rekenen met ruim 30 deelnemers. Ruim de helft daarvan waren (toekomstige) landbouwers of verwerkers van noten, maar ook adviseurs en lesgevers maakten deel uit van de groep.

Op de website www.agroforestryvlaanderen.be kan je een uitgebreid verslag terugvinden waar dieper ingegaan wordt op: de vermeerderingstechnieken, cultivars, teeltwijze (van aanplant naar onderhoud, oogst en plaagbeheersing), verwerking en vermarkting.

© Consortium Agroforestry Vlaanderen

webcast
streaming
video services

Contact:

Emmanuel De Groef
Tel: +32 2 709 10 50
manu.de.groef@telemak.com
www.telemak.com

TERRA NV

ESTATES MANAGEMENT

**DE NIEUWE AANPAK
VOOR RURAAL
BEHEER**

Landbouw

Bosbouw

Beheer van
onroerende goederen

Advies & ondersteuning

Maximilien de Broqueville
T +32(0)14 37 73 07 • M +32(0)472 58 04 73
'Endardé' • Postel 50 • 2400 Mol • Belgium •
info@terra-estates.be • www.terra-estates.be

PLATTELAND

Het arendsoog van de wetenschap

Auteurs: Jeroen Vanden Borre, Sr. onderzoeker biotoopdiversiteit Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, David Nuytens, wetenschappelijk attaché Instituut voor Landbouw- en Visserij Onderzoek & Jurgen Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen & Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

Drones, onbemande vliegtuigjes, of met hun officiële naam RPAS (Remotely Piloted Aircraft Systems), zijn een technologie in opmars. De mogelijkheden zijn dan ook schier eindeloos.

Ook in het onderzoek en de opvolging van biodiversiteit zijn heel wat nuttige toepassingen te bedenken. Denken we maar aan het in kaart brengen van zeldzame vegetaties, het tellen van nesten in broedvogelkolonies zonder de vogels te verstoren, of – op het raakvlak van natuur en landbouw – het in beeld brengen van schade aan teelten door wilde dieren.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zet sinds 2014 drones in voor zijn onderzoek. Het beschikt daarvoor over een eigen drone, aangekocht met steun van het Europese project

LifeWatch. Het toestel van INBO is een Gatewing X100 UAS, een drone van het zogenaamde fixed-wing type. Dit zijn kleine vliegtuigjes met vaste vleugels, in tegenstelling tot het rotary-wing type, wat men eerder met kleine helikopters kan vergelijken. Fixed-wing toestellen hebben als voordeel dat ze in één vlucht een grotere oppervlakte in beeld kunnen brengen. Zo kan de Gatewing X100 in één vlucht een gebied van ongeveer 1 km² fotograferen met een resolutie van ca. 4 cm per pixel.

Zo kan de Gatewing X100 in één vlucht een gebied van ongeveer 1 km² fotograferen met een resolutie van ca. 4 cm per pixel.

INBO beschikt over twee camera's voor de Gatewing: een klassiek RGB-toestel

(rood-groen-blauw) en een NIR-toestel (nabij infrarood). Uit de beelden van elke vlucht worden met gespecialiseerde software een orthofoto en een digitaal oppervlaktemodel (DSM) afgeleid.

Het onderzoek van INBO met de Gatewing X100 spitst zich toe op de monitoring van Europees beschermde habitattypes, in het kader van Natura 2000. Zo willen ze nagaan of het mogelijk is de verschillende habitattypes in heidegebieden, kustduinen of graslanden te onderscheiden op de luchtfoto's, en een aantal indicatoren van hun staat van

Vliegen met een drone: legaal of illegaal?

Tot voor kort was het in het Belgische luchtruim niet toegelaten drones te gebruiken. Enkel voor een beperkte reeks doeleinden (ontwikkeling, onderzoek, maatschappelijk belang) kon een uitzondering gemaakt worden, maar hieraan ging stevast een uitgebreide risico-analyse vooraf en een eventuele toelating was steeds beperkt in ruimte en tijd. Op 15 april 2016 verscheen in het staatsblad een langverwacht Koninklijk Besluit dat het gebruik van drones in het Belgische luchtruim regelt. Er worden nu drie categorieën onderscheiden: recreatief gebruik (een afzonderlijke klasse), semi-professioneel gebruik (klasse 2) en professioneel gebruik (klasse 1).

Recreatief gebruik kan enkel met drones van minder dan 1 kg, op private terreinen (met toestemming van de eigenaar) en tot een vlieghoogte van 10m. De bestuurder hoeft volgens het KB geen opleiding te volgen of een brevet te halen, al kunnen sommige verzekeringsmaatschappijen dit wel opleggen.

Semi-professioneel gebruik volgens klasse 2 kan met een drone tot maximaal 5 kg en een vlieghoogte tot 45 m. De bestuurder moet 16 jaar zijn, een erkende opleiding gevolgd hebben en geslaagd zijn voor een praktisch examen. Het toestel dient ook verplicht verzekerd en geregistreerd te zijn.

Het puur professioneel gebruik van drones valt onder klasse 1, die nog verder onderverdeeld wordt in een klasse met matig risico (1b) en een klasse met hoog risico (1a). Hogerisicovluchten worden als vanouds onderworpen aan een uitgebreide risico-analyse en een toelating beperkt in tijd en ruimte, voor matigerisicovluchten zijn de vereisten iets minder strikt. Verder gelden ook voor klasse 1 de vereisten dat het toestel verzekerd en geregistreerd moet zijn. De bestuurder moet bovendien 18 jaar zijn, geregeld een medische keuring ondergaan en geslaagd zijn voor een theoretisch én praktisch examen. Ook de vlieghoogte is beperkt, meer bepaald tot 90 m, al bestaat de mogelijkheid om een uitzondering aan te vragen. Dergelijke vluchten zijn dan altijd hogerisicovluchten (klasse 1a).

Voor alle drones zijn een aantal zones in het luchtruim te allen tijde verboden. Het gaat dan bv. om een zeer ruime perimeter (10 à 15 km) rond de grote luchthavens, 3 km rond elk kleiner vliegveld en 1 km rond elke helihaven, alsook diverse zones van het luchtruim die voorbehouden zijn voor militaire operaties. Voor klasse 2 zijn ook vluchten boven agglomeraties of mensenmassa's verboden. Deze worden immers beschouwd als risicovol en vallen daardoor altijd in klasse 1. Voor sommige toepassingen of in sommige gebieden kunnen deze beperkingen het gebruik van drones onmogelijk of praktisch onwerkbaar maken. Wie van plan is zelf drones in te zetten, informeert zich best goed over de geldende wetgeving en de toegelaten en verboden zones. Meer informatie is te vinden op de website van de FOD Mobiliteit & Vervoer (<http://mobilit.belgium.be/nl/luchtvaart/drones>) en op de website van de sectorvereniging BeUAS (www.beuas.be).

Orthofoto van de Zwinduinen (Knokke-Heist) in ware kleuren (RGB), samengesteld uit beelden van drie vluchten met de Gateway X100, 10 juli 2015 © INBO

Wie van plan is zelf drones in te zetten, informeert zich best goed over de geldende wetgeving en de toegelaten en verboden zones.

instandhouding bepalen. Voor heidegebieden gaat het bijvoorbeeld over toe- of afname van vergrassing (door Pijpenstortje) of verbossing, of de aanwezigheid van het invasieve grijs kronkelsteeltje (een mos). In graslanden kijkt men naar de biomassa en de verhouding van

Maisveld in Limburg met overvloedige schade door everzwijnen, ernaast een maisveld zonder schade, najaar 2015. Opgenomen met DJI Phantom 3 © INBO

Gestitched beeld van een ILVO-proefveld met verschillende grassoorten © ILVO

grassen versus kruiden. Voor kust- en landduinen probeert men o.m. de dynamiek en fixatie van stuifduinen in kaart te brengen. Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om de monitoring in het kader van de Habitatrichtlijn, die momenteel vooral door veldwerk gebeurt, sneller en efficiënter te laten verlopen door de inzet van drones.

Naast vegetatie-onderzoek met de fixed-wing drone werkt het INBO ook mee aan een onderzoek van de Universiteit Antwerpen naar wildschade door everzwijnen. Dit gebeurt met een DJI Phantom 3, een drone van het rotary-wing type. Met deze drone kan een akker of grasland waarop schade door everzwijnen is vastgesteld, gedetailleerd gefotografeerd worden, zodat achteraf een nauwkeurige inschatting van de beschadigde oppervlakte gemaakt kan worden. Het doel van het onderzoek is enerzijds om op een geobjectieerde manier zicht te krijgen op de omvang van de landbouwschade en anderzijds beter te begrijpen welke factoren een veld aantrekkelijk maken voor everzwijnen (teeltkeuze, ligging in het landschap, ...). Dit laatste moet toelaten in de toekomst gericht preventiemaatregelen te nemen tegen everzwijnschade.

Het INBO is niet de enige wetenschappelijke instelling die gebruik maakt van drones. Ook het ILVO, de UGent, de KU Leuven, Inagro, VIB, VITO en Noordzee Drones zijn in Vlaanderen actief in het wetenschappelijk onderzoek met onbemande vliegtuigjes. Wij waren daarbij ook bijzonder geïnteresseerd op welke wijze het Instituut voor Landbouw- en Visserij Onderzoek (ILVO) gebruik maakt van drones voor het landbouwonderzoek.

Ook binnen de (precisie)landbouw zijn drones een recente ontwikkeling.

Door gebruik te maken van verschillende types camera's kan men vanuit de lucht gedetailleerde data verzamelen over bodem- en gewascondities.

Om de talrijke mogelijkheden van drones binnen de landbouw te onderzoeken werd binnen het ILVO het ISense-project opgezet. In het kader van dit project gaat men drones uitrusten met verschillende types camera's waarmee men de groei, de ontwikkeling en de kwaliteit van gewassen wil opvolgen. Maar ook stressfactoren zoals droogte, nutriënten tekort, ziekten en onkruidontwikkeling

hoopt men in de toekomst vroegtijdig op te kunnen sporen. Zijn de technische mogelijkheden in de laatste jaren sterk geëvolueerd, dan is er vandaag in de eerste plaats nood aan bijkomend onderzoek op het gebied van beeldverwerking, de interpretatie van de beelden en de vertaling naar gerichte acties op het veld.

Het ILVO koos voor een drone van het rotary-wing type (Altigator Onyx-star Hydra-12), vergelijkbaar met een helikopter maar met verschillende horizontale schroeven. Daarboven werd sterk geïnvesteerd in verschillende types van camera's. Het ILVO heeft intussen 4 opgeleide piloten. Hoewel het ILVO, als onderzoeksinstelling, reeds vluchten kon uitvoeren boven terreinen waarvoor ze een uitzonderlijke erkenning verkregen geeft de nieuwe wetgeving ook hier mogelijkheden om het onderzoek te versnellen en te verbreden. Intussen voert het ILVO reeds onderzoek uit naar 3 concrete toepassingen: monitoring van groei en kwaliteit van graslanden, het opsporen van ziekten in aardappelvelden en onkruiddetectie in verschillende teelten.

Ook in een landbouwomgeving hebben drones, in combinatie met steeds verbeterende camera's en passende informaticatoepassingen, nog een enorm potentieel. Maar vandaag zijn de praktische toepassingen nog beperkt. Met ISense kiest het ILVO alvast voor concrete innovaties ten voordele van de landbouwer.

DE HUSQVARNA ACCU VOORDELEN

**NIEUWSGIERIG?
VRAAG VANDAAG NOG
EEN ACCU DEMO AAN BIJ
UW HUSQVARNA DEALER!**

www.husqvarna.com/be-nl

ÉÉN ACCU

Een accu voor alle machines,
efficiënt en eenvoudig in gebruik.

KOSTENBESPAREND

De hogere aanschafprijs van een
accumachine is snel terugverdiend
omdat u geen benzine meer hoeft te
kopen. Op de lange termijn
bespaart u dus veel geld.

GEEN DAMPEN, MINDER LAWAAI

Voor stiller en aangener werken.
Op elk moment van de dag.

Hoe goed werken de habitat- en vogelrichtlijn?

Auteur: Valérie Vandenabeele, Sr. Project Manager Natura 2000 & Policy Officer Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos en Hubertus Vereniging Vlaanderen
Bron: <http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge>

De doelstelling van de habitat- en vogelrichtlijn is om op Europees niveau ongeveer 230 habitats en 2.000 soorten duurzaam in stand te houden. De Europese Commissie heeft een onderzoek gedaan om te kijken hoe goed die richtlijnen werken en of hun veronderstelde paraplu-effect ook daadwerkelijk werkt.

De studie deed meer bepaald onderzoek naar:

- Welke van de in de 28 lidstaten voorkomende soorten hebben een significant voordeel van de Natura 2000-gebieden?
- Wat is het aandeel van de Europese soorten die een significant voordeel haalt uit Natura 2000?
- Hoe significant is de bijdrage van Natura 2000 in vergelijking met het doel om biodiversiteitsverlies een halt toe te roepen en om te keren in Europa (cfr. Biodiversiteitsstrategie 2020)?

De resultaten toonden aan dat alle diergroepen voordeel halen uit het Natura 2000-netwerk. Het onderzoek toont aan dat in de Natura 2000-gebieden meer dan het gemiddeld aantal van een soort voorkomt. (Nvdr. Wat niet te verwonderen is, aangezien de soorten vb. al niet

voorkomen in verstedelijkt gebied...)

Maar ook in vergelijking met andere natuur(lijke) gebieden komen zowel de bijlage- als niet-bijlagesoorten meer voor binnen Natura 2000-gebieden. (Nvdr. Ook dit kan verwacht worden. Deze gebieden werden immers aangeduid o.a. net omdat deze soorten er in grotere getallen voorkomen).

Men onderzocht in de studie ook meer specifiek bedreigde soorten. Daarbij stelde men vast dat een groot aandeel van de populaties van veel rodelijstsoorten in Natura 2000-gebieden voorkomen; vooral vogels, reptielen en vlinders. Gemiddeld 35% – 40% van de bedreigde soorten komen voor in Natura 2000-gebieden. (Nvdr. Weliswaar er rekening mee houdende dat de gebieden ook zijn afgebakend volgens o.a. het criterium van voorkomen van bedreigde populaties.)

3WATER
natuurlijk samenwerken

Foto links: Bijeneter (Zuid-Frankrijk, Spanje en Italië) Foto rechts: Zandhagedis (Centraal Europa)

België krijgt € 19 miljoen voor het Natura 2000-project

Europa lanceerde een paar jaar geleden een nieuw soort LIFE-ondersteuning, genaamd Integrated Project. De bedoeling is om milieu- en natuurdoelen te kunnen implementeren op grotere schaal en zo de impact van het LIFE-programma te verhogen. Vlaanderen, Wallonië en de Federale Belgische overheid dienden samen een project in, dat werd geselecteerd en daarmee € 19 miljoen binnenrijft. Het Belgian Nature Integrated Project (BNIP) voorziet extra financiën om het zogenaamde PAF (Prioritised Action Framework) goed te implementeren.

Het geld wordt toegekend voor de periode tot 2020. In Vlaanderen zal het budget naast personeel gaan naar verschillende aspecten voor de uitvoering en procesvoering van Natura 2000. Het geld zal ingezet worden in volgende zaken:

- De soortenbeschermingsprogramma's: coördinatie, medewerkers.
- Beheerplannen: screening en update van beheerplannen (ook private).
- Ontsnipperingsmaatregelen.
- Capaciteitsopbouw: opleidingen, infomomenten, website ecopedia van Inverde.
- Communicatie: website, film- en fotomateriaal, specialistenwerk.
- Databases: voor beheerplannen, processen en monitoring.
- Implementatie op terrein: pilootprojecten, best practices.
- Wetenschappelijke en socio-economische studies: eco-hydrologisch m.b.t. stikstof, tool nieuwe natuurbeheerplannen, impact monitoring.

Opvallend is dat bossoorten minder voorkomen dan verwacht binnen Natura 2000

Opvallend is dat bossoorten minder voorkomen dan verwacht binnen Natura 2000, vooral de boreale soorten. Volgens de studie zou dit te wijten zijn aan het feit dat er ook grote oppervlaktes boreaal bos van goede kwaliteit buiten Natura 2000 liggen. Hetzelfde doet zich voor bij soorten die aan akkers gebonden zijn zoals kievit en kwartelkoning. Hoewel ook deze oppervlaktes meer voorkomen buiten Natura 2000, hebben die soorten nog steeds te lijden onder de landbouwin-tensifiëring.

Voor zoogdieren werden dezelfde effecten als voor vogels waargenomen, zij het minder uitgesproken. Vooral grote zoogdieren tonen geen echte voorkeur voor de Natura 2000-gebieden, wellicht omdat ze in kleine dichtheden voorkomen over grote territoria. Voor wat betreft plantensoorten constateerde men opvallend meer rodelijstsoorten binnen dan buiten Natura 2000. Geen enkele plantensoort kwam zelfs significant meer voor buiten Natura 2000 dan erin, in tegenstelling tot de diersoorten.

Het onderzoek concludeert dat Natura 2000-gebieden belangrijke toegevoegde waarde creëren voor de gewone biodiversiteit. Vlinders en vogels doen er hun grootste voordeel mee. En daarmee bevestigt de studie dat de richtlijnen hun rol vervullen.

Natuurbeheerplan digitaal

Het Agentschap voor Natuur en Bos is bezig met de ontwikkeling van een digitaal systeem voor de nieuwe natuurbeheerplannen. De beheerplannen zullen niet langer op papier ingediend moeten worden, maar via een webtool. Deze webtool is bedoeld voor de personen die beheerplannen opmaken in opdracht voor (private) beheerders, maar wie voldoende kennis heeft en zelf zijn eigen beheerplan wil opmaken, kan dit in de toekomst ook doen.

De tool heeft als doel de opmaak van beheerplannen maar ook de monitoring ervan makkelijker te maken. Wie inlogt krijgt bij elke stap een soort basismodel of startsituatie op basis van het terrein zodat men in essentie eigenlijk enkel nog het beheerplan moet aanvullen of veranderen waar gewenst. Ook het nodige kaartmateriaal zou automatisch gegenereerd worden. Dit moet ervoor zorgen dat een natuurbeheerplan sneller en eenvoudiger opgesteld kan worden, ondanks de steeds ingewikkeldere eisen. Het systeem zal de beheerder ook automatisch laten weten of er extra herstelmaatregelen PAS moeten gebeuren en zelfs welke subsidies men kan aanvragen en krijgen. Voor de overheid is het beheerplan ook steeds raadpleegbaar en door de digitalisatie eenvoudiger op te roepen en statistisch te verwerken.

(Het onderzoek had wel te kampen met het feit dat sommige landen veel betere informatie beschikbaar hadden dan anderen, waardoor een modelmatige correctie diende te gebeuren.)

Foto boven links: Icarusblauwtje (Europa)

Foto boven rechts: Papegaaiduiker (IJsland)

BOS

Bosverjonging

Auteur: Maurits de Groot, Projectcoördinator Particulier Bosbeheer Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos – Bron: Bosecologie en Bosbeheer

In natuurlijke bossen is bosverjonging een proces dat kan starten na een brand of storm, in beheerde bossen is bosverjonging een belangrijk onderdeel van duurzaam bosbeheer.

De eindkap

Bosverjonging is een proces waarbij ruimte wordt gemaakt voor een nieuwe generatie bomen om zich te vestigen en te groeien. Dit plaatsmaken door de oude boomlaag kan geschieden in allerlei verschillende vormen, maten en tijdsspannen en is afhankelijk van de beheermethode.

Zo verschillend als de 'eindkap' kan zijn, zo veelzijdig kan ook de verjonging en de verjongingsmethodiek zijn. Verjonging kan op natuurlijke (spontane vestiging) of op kunstmatige (aanplant of bezaaiing) wijze worden voortgebracht. Verjonging kan via generatieve of vegetatieve vermeerdering, snel of geleidelijk, op de kapvlakte of onder scherm. De methodiek is afhankelijk van het gewenste eindbeeld en het doel van de verjonging.

Doel van de verjonging

Voordat men de daadwerkelijke verjongingsingreep uitvoert, dient er een goed beeld te worden gevormd van de reden voor de ingreep. De keuze voor bosverjonging of een bepaald gedeelte dat niet aan de verwachtingen van de beheerder voldoet, kan bv. voortkomen uit het feit dat:

- er op dit moment geen evenwichtige soorten-, leeftijd- en/of structuurvariatie aanwezig is,
- de huidige economisch gerichte opstand kaprijp is of onvoldoende kwaliteit herbergt,
- er vanuit ecologische overwegingen voor een ander bostype wordt gekozen of
- de huidige opstand geplaagd wordt door externe factoren (ziektes en plagen).

Wanneer de beslissing is genomen dat bosverjonging noodzakelijk is, moet er goed worden nagedacht over het gewenste proces. Door invloed uit te oefenen met de verjongingsingreep wordt gestuurd in de ontwikkeling van een bos dat daar waarschijnlijk de komende 50 tot 100 jaar of misschien wel langer zal blijven staan. Het opmaken van een beheerplan legt een goede basis voor een visie en voor de vertaling van de gemaakte keuzes in maatregelen.

Natuurlijke verjonging

Stormschade, © L. Haugen, USDA Forest Service, Bugwood.org

Van origine is natuurlijke verjonging een proces waarbij de generatiewisseling tot stand komt zonder tussenkomst van de mens. Wanneer oude bomen afsterven, maken ze ruimte in het kronendak waardoor er licht op de bosbodem kan vallen en zaden de kans krijgen te ontkiemen. Tegenwoordig wordt natuurlijke verjonging

ging op vele plaatsen toegepast als een proces waarbij de beheerder wel degelijk invloed uitoefent. Hij kan bij natuurlijke verjonging niet precies voorspellen wat de soortensamenstelling zal zijn, maar hij kan daar wel in sturen door middel van de keuze voor het kapsysteem, de grote en richting van de kapping, keuze voor overstaanders of eventuele bodembewerking, enz.

Het grote nadeel van natuurlijke verjonging is dat de uiteindelijke vestiging van natuurlijke verjonging het resultaat is van een samenspel van eigenschappen van de boomsoorten (zoals zaadproductie en -verspreiding, lichtbehoefte, gevoeligheid voor wild en jeugdgroeijsnelheid) en omstandigheden (zoals wilddruk, licht, bodem en weer). Dit zijn invloeden waarvoor de beheerder moeilijk kan inschatten of de natuurlijke verjonging slaagt of niet. Soms is de natuurlijke verjonging massaal, soms komen ongewenste soorten mee, soms kan het een tijdje duren voordat de bosverjonging optreedt en soms komt er helemaal geen verjonging.

De combinatie natuurlijke verjonging en houtproductie wordt vaak negatief beoordeeld, deels ten onrechte. Als de groeiplaatsomstandigheden goed zijn en er voldoende zaad aanwezig is, is de kans op verjonging met een goede kwaliteit hoog. De moederopstand dient daarom ook van goede kwaliteit te zijn, deze geeft haar genen door aan de verjonging. Er dienen zich voldoende zaailingen te vestigen. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om op kwaliteit te selecteren.

Kunstmatige verjonging

Kunstmatige verjonging is vanzelfsprekend een verjongingsproces waarbij de mens invloed uitoefent op hoe de volgende bosgeneratie er zal komen uit te zien. Dit kan gebeuren door bepaalde boomsoorten aan te planten of te zaaien. Vaak wordt er voor het planten of zaaien een bodembewerking toegepast om het succes en de effectiviteit te vergroten.

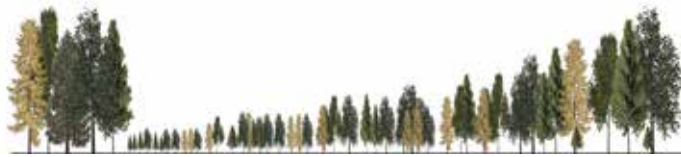
Het grote voordeel van kunstmatige verjonging is dat je snel resultaat hebt. Met name het planten op voormalige langbouwgrond of gronden waar geen of slechts weinig zaadbronnen aanwezig zijn, zal veel effectiever zijn dan natuurlijke verjonging. Een groot nadeel is dat het erg intensief en duur is.

Het verjongingsgat

Schematische weergave van het kapsysteem

Kaalslag: Oppervlakte bestrijkt de gehele opstand, geen verjonging onder scherm, Ideaal voor lichtboomsoorten, korte verjongingsperiode, kunstmatige en natuurlijke verjonging mogelijk, gelijkjarige en gelijkvormige homogene opstand.

Zoomslag: Oppervlakte bestrijkt een strook van de opstand, verjonging door tijdelijk zijscherm, geschikt voor licht en schaduwboomsoorten, verjongingsperiode afhankelijk van de breedte van de strook (deel van de bedrijfstijd), kunstmatige en natuurlijke verjonging mogelijk, ongelijkjarige redelijk ongelijkvormige opstand.

Schermslag: Oppervlakte bestrijkt de gehele opstand, verjonging onder tijdelijk scherm, ideaal voor schaduwboomsoorten, verjongingsperiode is deel van de bedrijfstijd, natuurlijke verjonging mogelijk, redelijk gelijkjarige en redelijk gelijkvormige vaak homogene opstand.

Femelslag: Oppervlakte bestrijkt enkele groepen in de opstand die worden uitgebreid bij iedere kapronde, verjonging door tijdelijk zijscherm, geschikt voor schaduw- en lichtboomsoorten, verjongingsperiode is deel van de bedrijfstijd, ongelijkjarige en ongelijkvormige groepsgewijze opstand.

Plenterslag: Oppervlakte bestrijkt de gehele opstand, verjonging onder permanent scherm, ideaal voor schaduwboomsoorten, verjongingsperiode continue, ongelijkjarige en ongelijkvormige opstand gericht op de individuele boom, goede basis voor QD-beheer.

Kloempenaanplanting, © J. Seynaeve, Bosgroep Zuiderkempen

Natuurlijke verjonging kan ook ondersteund worden door kunstmatige verjonging. Wanneer de natuurlijke verjonging in onvoldoende aantallen of van onvoldoende kwaliteit opkomt, is bijplanten een optie om het niveau van de opstand te verbeteren. Dit bijplanten kan met naaktwortelig plantsoen of plugplantsoen, maar wordt vaak gedaan door middel van kloempen. Dit is een groepje van 40 bomen die op een vaste afstand van elkaar zijn geplant.

Ontwikkeling soortensamenstelling en soortenkeuze

Voor de ontwikkeling van een duurzaam en waardevol bosecosysteem is het van belang dat er bij het planten gebruik wordt gemaakt van standplaatsgeschikte boomsoorten. Wanneer door middel van natuurlijke verjonging wordt gewerkt, kan de beheerder sturen in de soortensamenstelling door rekening te houden met de eigenschappen van de verschillende boomsoorten en de lokale omstandigheden die van toepassing zijn. Het kan ook voorkomen dat in geval van een aanplant de natuurlijke verjonging de aanplant voorbij weet te groeien.

Invloed van voorbereidende maatregelen

Bij natuurlijke verjonging kan over het algemeen worden gesteld dat bij een schoon kiembed de kans van slagen van verjonging groot is. Tot 90% van de verjongingsingrepen wordt dan als 'geslaagd' beschouwd. Is het kiembed niet schoon en ligt er nog takmateriaal van de laatste oogst, dan daalt het aantal zaailingen. Het takkenpakket moet hier eerst verteerd

Tabel 1: Aangrijpingspunten voor beheermaatregelen in het verjongingsproces (A. Oosterbaan)

Aangrijpingspunt	Maatregel
Zaadaanbod	Rekening houden met omgeving
	Selectief dunnen/lichten
	Verjongingstijdstip kiezen
Opstand samenstelling en -kwaliteit	Verwijderen ongewenste moederbomen
Verjongingstijdstip	Omloopkeuze
Kieming en Vestiging	Terreinvoorbereiding
	Bodemvoorbereiding
	Lichting
	Bemesting
	Wilddrukregulering
Verjongingssamenstelling en groei	Bodemvoorbereiding
	Lichting
	Bemesting
	Wilddrukregulering
	Bescherming tegen wild

Het feit of de natuurlijke verjonging gemiddeld genomen geslaagd is of niet is te beoordelen aan de hand van deze cijfers:

Geslaagde verjonging:	>5000 individuen/ha
Redelijke verjonging:	2000-5000 individuen/ha
Matige verjonging:	500-2000 individuen/ha
Slechte verjonging:	0-500 individuen/ha

worden en heeft daarom een vertragende werking op de verjonging. Het slagingspercentage daalt dan naar gemiddeld 30%. Is er ook nog eens een grasmat aanwezig, dan heeft de verjonging grote moeite om op te komen. Het kiembed dat niet schoon is, maar wel wordt bewerkt, bv. met een khula, kan in de meeste gevallen rekenen op een geslaagde verjonging.

Voorbeelden van voorbereidende maatregelen zijn:

Diep klepelen (door de bovenste laag zand)

Bij diep klepelen wordt er met een klepelbak over het kapafval heen gereden. De klepelmaaier is zo ingesteld dat het ook de bovenste laag grond meeneemt. Omdat dit met elkaar wordt vermengd is het materiaal eerder afgebroken en opneembaar door de vegetatie.

Vegetatie en bovenste humuslaag verwijderen, 'plaggen'

Een groot verschil tussen het verwijderen en het klepelen is dat de voedingsstoffen in de bodem blijven in plaats van dat ze worden verwijderd. Een voordeel is ook dat de zaadbank in de bodem aanwezig blijft en er ideale kiemingsomstandigheden worden gecreëerd. Bij plaggen is het aannemelijk een goede verjonging te verwachten.

Takkenrillen, © S. Roberts, Mississippi State University, Bugwood.org

Takmateriaal verwijderen of op rillen leggen

Bij deze maatregel wordt het takmateriaal op rillen gelegd of verwijderd. Het voordeel hiervan is dat er een schoon kiembed achter blijft. Deze maatregel is echter wel erg arbeidsintensief. Tijdens de velling kan er door het goed sturen in de valrichting van de boom rekening mee gehouden worden dat het takafval niet in het geplande verjongingsvlak terecht komt.

LANDELIJK WONEN
VERKOOP AGRARISCH VASTGOED

- > De gespecialiseerde makelaar mbt hoeves en gronden in buitengebied.
- > Deskundige begeleiding bij verkoop van uw hoeve of aankoop van uw droomlocatie.

Op zoek of te koop, contacteer ons: DANNY DE PAUW 0475 55 58 34
JO MULLIE 0477 52 57 82

A | G | R | O
V A S T G O E D bvba
www.agrovastgoed.be

cazimir
ADVOCATEN AVOCATS ATTORNEYS

President Kennedypark 13/D
8500 Kortrijk

Tel.: +32 (0)56 25 21 07

Vijfhoekstraat 40/C
1800 Vilvoorde

Tel.: +32 (0)2 255 87 00

info@cazimir.be

www.cazimir.be

Cogels-Osylei 40
2600 Antwerpen

Tel.: +32 (0)3 218 51 25

vanhove VASTGOED
& ADVIES

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

Agrarisch vastgoed

Vastgoed voor paardenliefhebbers

Landelijk wonen

Tel 0474 040 111 • info@vanhovevastgoed.be • **www.vanhovevastgoed.be**

Natuur

Soort in de Kijker

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Classificatie: zoogdieren, handvleugeligen (Chiroptera), gladneuzen

Statuut: beschermd, bijlagesoort habitatrichtlijn, redelijk algemeen

Lengte: 36 tot 51 mm (kleine vleermuis), spanwijdte 180 tot 240 mm

Gewicht: 3,5 tot 8,5 g

Vacht: aan de bovenzijde bruin en aan de onderzijde geel/grijs; snuit, oren en vleugels zijn zwartbruin.

Vlucht: snel en trekkerig

Verspreidingsgebied: geheel Europa (behalve het hoge noorden), de Kaukasus en Centraal-Azië tot in China en Myanmar.

Leefgebied: in ieder habitat, vooral rond bebouwing. Vrij algemeen in tuinen, bosranden en boomgaarden.

Zomerverblijfplaats: spleten en gaten in bebouwing en holle bomen

Winterverblijfplaats: grotten, groeves, kerken, ondergrondse gangenstelsels, soms huizen

Voeding: kleine insecten (tot 300 per nacht), boven water en weilanden, langs heggen en bosranden en bij lantaarnpalen. Doordat iedere vleermuissoort op zijn eigen manier jaagt binnen zijn eigen niche, is er weinig concurrentie tussen vleermuissoorten.

Levenswijze: nachtdier, komt enkele minuten tot half uur na de zonsondergang tevoorschijn. Communicatie geschiedt via ultrasone geluidsgolven. Mannetjes en vrouwtjes leven gescheiden, vrouwtjes tijdens voortplantingstijd in kolonies. Territorium van het mannetje in bebouwd gebied max. 200 meter in diameter. Tijdens winterslaap in grote groepen.

Voortplanting: paring in april. In april-mei worden de kraamkolonies bevolkt.

Dracht: 44 tot 80 dagen, afhankelijk van het voedselaanbod. In juni-juli worden de blinde niet vliegvlugge jongen geboren. Meestal 1 jong per vrouwtje.

Beheer: behoud van opgaande lijnelementen in het landschap, donker houden van de vliegroutes, beschikbaar houden/maken van potentiële zomer- en winterverblijfplaatsen

Gauwe klauwier (*Lanius collurio*)

Classificatie: zangvogels, klauwieren

Statuut: wettelijk beschermd, bijlagesoort vogelrichtlijn, met uitsterven bedreigd

Lengte: 16 - 18 cm

Herkenning mannetje: grijze kop met een brede zwarte wenkbrauwstreep. De onderdelen zijn lichtroze met een witte keel. Bovendelen zijn kastanjebruin.

Herkenning vrouwtje: minder opvallend getekend met grof schubpatroon op de lichte onderdelen. Het grijs op de kop is wat bruinig en de oogstreep is bruin, evenals de staart.

Levenswijze: zomergast en schaarse broedvogel, trekt in zuidoostelijke richting naar zuidelijk Afrika

Verspreidingsgebied: van Europa tot westelijk Siberië, westelijk Kazachstan en westelijk Turkije.

Leefgebied: ruige, halfopen gebieden met opslag van struweel of jong geboomte.

Voeding: grote insecten, hagedissen, veldmuizen en kleine vogels, gewoonte om prooi als voedselvoorraad op te prikken aan doornen of prikkeldraad.

Overzomeraar: van eind april tot september, overwintert in Afrika

Levenswijze: mannetjes komen sneller aan dan vrouwtjes en bemachtigen in groepjes een territorium. Polygamie is geen uitzondering, hoewel de mannetjes de vrouwtjes bewaken.

Nest: 4 tot 6 eieren, eind mei – eind juni, in een bekervormig nest in doornig struikgewas

Broedtijd: 14 dagen, nestvlinders 14 dagen later.

Beheer: creëren of behouden van een kleinschalig halfopen landschap. Verbossing tegengaan door een cyclisch kap-, maai- en graasbeheer. Extensief graslandbeheer met afwisseling van hooiwei-de, graasweiden en kruidenrijke zomen rond hagen en struiken voor behoud voedsel.

Gewone Dwergvleermuis © Gilles San Martin

Gauwe Klauwier (m) © Ron Knight (Flickr)

Gauwe Klauwier (v) © Ron Knight (Flickr)

Word **NU** lid van
Landelijk Vlaanderen!
[WWW.LANDELIJK.
VLAANDEREN](http://www.landelijk.vlaanderen)

Landelijk Vlaanderen

Thuis op het platteland

Prosper: "Moet ge nu wat weten? Ik heb vorige maand wat bomen gekapt langs mijne vijver en nu krijg ik daarvoor een boete in de bus! Wat moet ik nu doen?"
Michel: "Paar Prosper toch, zijt gij nog geen lid van Landelijk Vlaanderen? Dan had ge wel geweten dat ge als eigenaar nog niet zomaar al moogt doen wat ge wilt op uwe grond."

Natuurdecreet, criteria duurzaam bosbeheer, veldwetboek, codex ruimtelijke ordening, burgerlijk wetboek, pachtwetgeving, jachtdcreet, stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, natuurinrichtingsprojecten, landinrichtingsprojecten, ruilverkavelingen, onteigeningen, trage wegen, erfgoeddecreet, besluit cultuurgooederen, schenkbelasting, erfenisbelasting, grondtaks, pachtprizen, beheerovereenkomsten, natuurbeheerplannen, stroomgebiedbeheerplannen, soortenbesluit, boscompensatie...

- Raakt u of uw buurman ook niet wijs uit alle geldende regelgevingen?
- Wilt u op de hoogte blijven van de laatste nieuwtjes?
- Wilt u de kans krijgen om te leren van praktijkervaringen van andere eigenaars?

Meer nog:

- Wil u gecontacteerd worden wanneer een nieuw project in uw omgeving van belang is voor uw eigendom?
- Heeft u advies nodig in een dossier?
- Heeft u onze kennis en ervaring nodig bij een probleem of geschil?
- Wil u beroep doen op ons netwerk om een knelpunt aan te kaarten?

Ondersteun dan vandaag nog
Landelijk Vlaanderen en u
kunt rekenen op onze steun!

Landelijk Vlaanderen lobbyt op Vlaams niveau voor een betere omgeving voor de private eigenaar en beheerder en strijdt voor een multifunctionele aanpak met een billijke economische return voor de eigenaar. Wie wil meegenieten van het buitengebied is welkom, maar met respect voor ons levenswerk!

Hoe word ik lid?

- Het lidgeld bedraagt € 60 + een oppervlaktebijdrage van € 2 per ha.
- Stort uw lidgeld op IBAN BE37 3350 4426 9028 met de vermelding "lidgeld + uw naam"
- Contacteer ons gerust voor meer informatie op info@landelijk.vlaanderen of 02 217 27 40.

Voor meer info, neem gerust een kijkje op onze website: www.landelijk.vlaanderen

LANDBOUW

Vergroeningsmaatregel: groenbedekkers als EAG

Bron: Departement Landbouw & Visserij

Wijzigingen van de verzamelaanvraag voor 16 september/16 oktober

Wisselen van percelen waarop 'groenbedekker' werd ingezaaid voor EAG is nog toegelaten (wijzigingen aan andere types EAG niet meer). Daartoe dient men de nateelten van de betrokken percelen te wijzigen en niet te vergeten om dan ook de groenbedekker op het nieuw ingezaaide perceel te activeren als EAG. De wijziging kan via het e-loket (www.landbouwwlaanderen.be) worden ingediend tot 16 oktober 2016 of tot 16 september 2016 voor percelen gelegen in de landbouwstroken Polders en Duinen. De totaal aangegeven oppervlakte EAG zoals geregistreerd in de verzamelaanvraag op 31 mei 2016 blijft voor de berekening van de vergroeningspremie wel gelden als de maximaal in rekening te brengen aangegeven oppervlakte.

Let op, de opmerking op het e-loket of de landbouwer al dan niet voldoet aan de minimaal vereiste oppervlakte voor EAG houdt in bepaalde gevallen geen rekening met de door de landbouwer uitgevoerde wijzigingen! Dit is bijvoorbeeld het geval indien de landbouwer op 31 mei 2016 niet voldoende ecologisch aandachtsgebied had aangegeven. Nu nog percelen toevoegen zal het vastgestelde tekort (op 31 mei) niet compenseren! Het e-loket zal daarover ook geen specifieke waarschuwing geven.

Oogsten van groenbedekker tijdens de aanhoudingsperiode

Een groenbedekker mag na de uiterste datum van de minimale aanhoudingsperiode steeds geoogst, gemaaid of begraasd worden. Onder strikte voorwaarden kan een groenbedekker ook geoogst, gemaaid of begraasd worden tijdens de aanhoudingsperiode. Deze voorwaarden zijn de volgende:

- de groenbedekker kan voldoende vroeg ingezaaid worden, namelijk na een vroege oogst van de hoofdteelt. Op die manier heeft de groenbedekker bij gunstige klimatologische en agronomische omstandigheden de mogelijkheid om zich voldoende te ontwikkelen;
- na het oogsten van de groenbedekker moet er wel nog voldoende gewas aanwezig blijven zodat de groenbedekker in staat blijft zijn functies te vervullen, namelijk zorgen voor:
 - de opname van nutriënten uit het bodemprofiel
 - het bedekken van de bodem.

Om de zaadvorming te voorkomen, mogen groenbedekkers die niet aan de bovenstaande voorwaarden kunnen voldoen, enkel gemaaid of geklepeld worden tijdens de aanhoudingsperiode voor zover de gehele plant niet vernietigd wordt. De groenbedekker mag in elk geval niet als hoofdteelt voor de volgende campagne gebruikt worden.

Overzicht voorwaarden voor de groenbedekker

De andere voorwaarden waaraan de groenbedekker als EAG in het kader van de vergroening moet voldoen, zijn hieronder weergegeven:

- De groenbedekker is aangelegd door een mengsel in te zaaien of door gras onder het hoofdgewas in te zaaien;
- Het mengsel moet bestaan uit minstens twee gewassoorten uit de lijst van mogelijke groenbedekkers en er geldt een minimale zaaidichtheid;
- Gebruik van gecertificeerd zaaizaad (als er geen gecertificeerd zaaizaad bestaat) is verplicht;
- Wanneer gras ingezaaid wordt onder het hoofdgewas, mag het gras niet vernield worden bij de oogstwerkzaamheden;

Veel landbouwers hebben ervoor gekozen om een mengsel van groenbedekkers in te zaaien als ecologisch aandachtsgebied (EAG), onder het nieuwe Globaal Landbouwbeleid. Eén van de voorwaarden waaraan voldaan moet worden, is de tijdige inzaai van de groenbedekker en hoe lang deze moet blijven staan. Deze verschilt naargelang de landbouwstreek waarin het betrokken perceel gelegen is:

- Polders en Duinen: inzaaien voor 1 september en minstens aanhouden tot 15 oktober;
- Leemstreek: inzaaien voor 1 oktober en minstens aanhouden tot 1 december;
- Zandleem- en andere streken: inzaaien voor 1 oktober en minstens aanhouden tot 1 februari.

Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen/herbiciden toegepast worden;

- Uitzondering grassen: indien gras een hoofdcomponent is in het mengsel, dan is behandeling toegestaan vóór het inwerken van de groenbedekker, na de minimale aanhoudingsperiode.
- Een groenbedekker kan niet na gras als hoofdteelt;
- Uiterste inzaaidata en minimale aanhoudingsperiodes respecteren;
- Om zaadvorming te voorkomen, is maaien of klepelen tijdens de aanhoudingsperiode wel toegestaan, voor zover de gehele plant niet vernietigd wordt;
- De groenbedekker mag niet als hoofdteelt voor de volgende campagne gebruikt worden.

Meer uitleg over de verschillende voorwaarden waaraan een groenbedekker moet voldoen, alsook de lijst met toegelaten soorten, zijn opgenomen in de informatiefiche 'Vergroening – Ecologisch aandachtsgebied - Groenbedekking' op de website van het Departement Landbouw en Visserij: www.vlaanderen.be/landbouw/vergroening en doorklikken naar ecologisch aandachtsgebied.

Inzaai van een vanggewas in het kader van het Mestdecreet

Het Mestdecreet verplicht sommige bedrijven om op bepaalde percelen een vanggewas in te zaaien om het risico op verlies van nutriënten door uitspoeling te beperken. Voor informatie over de verplichtingen en de voorwaarden kunnen landbouwers contact opnemen met de Mestbank.

Wat is een vanggewas en wat is een nateelt?

'Vanggewas' is een specifiek begrip in het Mestdecreet. Het is een niet-vlinderbloemige groenbedekker uit de Vlaamse lijst groenbedekkers in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, of een mengsel van niet-vlinderbloemige groenbedekkers of een mengsel van gras en klaver dat ingezaaid wordt na het oogsten van de hoofdteelt. Een vanggewas wordt gebruikt om de reststikstof na de oogst tijdelijk vast te leggen in de organische stof van het gewas, dit op uitspoeling te vermijden. Bij het onderwerken komt de stikstof dan terug vrij in de bodem. De volledige lijst vindt u op <http://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/verzamelaaanvraag-en-bedrijfssubsidies/verzamelaaanvraag-2015/tabellen>

Een nateelt is volgens het Mestdecreet de teelt die na de hoofdteelt in hetzelfde jaar op het perceel verbouwd wordt. Elk vanggewas is per definitie een nateelt maar niet elke nateelt is een vanggewas! Immers, de nateelten zoals de wintergroenten en wintergranen vallen niet onder de definitie van een vanggewas. De vlinderbloemige groenbedekkers zijn geen vanggewassen volgens het Mestdecreet maar het zijn wel nateelten.

Bron: VLM

marlex
ondernemersadvocaten
www.marlex.be

Dirk Martensstraat 23 - 8200 Brugge
Tel: 050/83 20 38 - Fax: 050/83 20 36
advocatenkantoor@marlex.be

Marlex is een groeiend multinationaal kantoor met gespecialiseerde ondernemersadvocaten. Marlex draagt een pragmatische aanpak hoog in het vaandel zodat u concreet en doelgericht geadviseerd wordt. Het team 'Overheid en Omgeving' binnen Marlex beschikt over de nodige specialisatie en kennis om u bij te staan en te begeleiden in alle facetten van het complexe omgevingsrecht:

- Ruimtelijke ordening, stedenbouw en milieurecht
- Bodemrecht
- Onteigeningen
- Overheidsopdrachten
- Agrarisch recht
- Hernieuwbare energie
- ...

Luxe camping

Bent u nog op zoek naar een landelijke ondernemingsvorm? Dan is glamping misschien iets voor u! Glamping = glamorous camping, is de nieuwste trend voor kampeersers die toch luxueus vakantie willen nemen in het buitengebied. U komt er alles over te weten in het filmpje van VTM: <http://nieuws.vtm.be/binnenland/203199-kamperen-luxe-probeer-glamping>

Koeienstal wordt koeientuin

"Als een koe haar eigen stal ontwerpt, hoe ziet die er dan uit?" Dat moet de familie Bomers uit Groenlo gedacht hebben toen ze in samenwerking met Stichting Courage, ID Agro, BeTeBE en ontwerper Jan Pape 's werelds eerste koeientuin installeerden. Het resultaat is een stal die tegemoetkomt aan de wensen van koe, melkveehouder en maatschappij. Een kunststofvloer en mestrobot verwerken de ammoniakuitstoot. Wie inspiratie wil opdoen kan een kijkje nemen op www.koeientuin.nl.

© koeientuin.nl

Goed GePAST

Na het project 'Goed GeRUND', dat landbouwers informeert en sensibiliseert rond hun ammoniakemissies, gaan ILVO, Innovatiesteunpunt, Inagro en Hooibeekhoeve nu van start met 'Goed GePAST'. Via demo-ruimtes kan men landbouwers daarmee ook informeren over de specifieke maatregelen van de zogenaamde PAS-lijst voor landbouwers. Het project voorziet ook een begeleiding voor landbouwers die iets totaal nieuw willen uitproberen om hun emissie omlaag te krijgen. Meer info op www.innovatiesteunpunt.be/nl/inspiratie/emissie
Bron: VILT

RVK Jesseren afgerond

Eind juli werd de akte van de ruilverkaveling 'Jesseren' ondertekend. Daarmee is de ruilverkaveling van de fruitstreek een feit. 1.822 ha van 1.446 eigenaars en 796 gebruikers werden herverdeeld. Het 30 jaar lopende project heeft €12.870.000 gekost ofwel 7.118 €/ha. Die kost wordt het komende jaar verdeeld volgens de belangen van de betrokkenen.

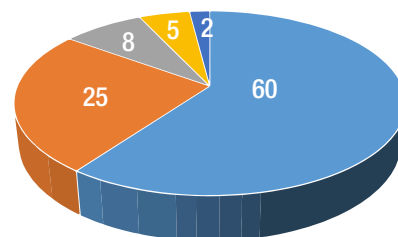
Landinrichtingsplan Dauteweyers

Op 1 augustus keurde minister Schauvliege het landinrichtingsplan Saute- weyers goed. Het plan is onderdeel van de Stiemerbeekvallei ten noorden van Diepenbeek en 102 ha groot. De VLM heeft nu de opdracht het gebied in te richten voor boomkikker, kamsalamander en watervegetaties gebonden aan droogvallende bodems. Voor meer informatie: www.vlm.be/nl/projecten/vlm-projecten/stiemerbeekvallei/dauteweyers.

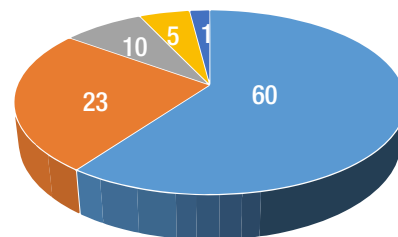
Analyse PDPO II

Sinds vorig jaar is het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling III lopende. Het departement Landbouw en Visserij publiceerde daarom recent haar ex post evaluatie van de vorige termijn: 2007-2013. U vindt de cijfers in de taartdiagrammen hieronder.

PDPO II - plattelandsontwikkeling originele budgettoewijzing

ex post evaluatie

- verbetering concurrentievermogen
- verbetering milieu en platteland
- leefkwaliteit en diversificatie plattelandseconomie
- LEADER-projecten (financiering lokale initiatieven)
- technische bijstand (incl. Vlaams Ruraal Netwerk)

Schaarste in brouwergerst voor mouterij

Door de overvloedige regen aan het begin van de zomer is in onze regio's de teelt van brouwergerst op vele plaatsen mislukt. Onze Belgische bierbrouwers kopen hun gerst vooral aan in Frankrijk en Duitsland. Hoewel de opbrengst in Duitsland nog meevalt, is ze in Frankrijk dramatisch, waardoor bierbrouwers zullen uittrekken naar het Verenigd Koninkrijk. De verwachting dat de prijs voor de consument zal stijgen wordt weggewuifd door de voorzitter van de Belgische Brouwers, Jean-Louis van de Perre, dit dankzij de lang lopende contracten die brouwers afsluiten met mouterijen. Of de kwaliteit zal aangetast worden, valt nog af te wachten.

Bron: De Standaard

Interesse in hopteelt?

België telt 150 ha hop bij 19 telers. Maar er is bij de Belgische brouwers een vraag naar ongeveer 1.000 ha. Het LEADER-project 'Belgische hop, transparant en betrouwbaar' wil Belgische landbouwers stimuleren om meer hop te verbouwen. Een van de redenen waarom er zo weinig hoptelers zijn, is het gebrek aan opleiding. Wie een opleiding wil volgen, moet naar Duitsland. Om die extra inspanning te bekostigen, heeft Inagro een project voor Europese cofinanciering ingediend.

Bron: VILT

Trage wegen in stroomversnelling?

De Vlaamse meerderheidspartijen (Open VLD, CD&V en NV-A) dienden een conceptnota in voor een nieuwe regelgeving betreffende het kader-decreet gemeentewegen. Daarmee willen ze een doorbraak bereiken in het dossier van de trage wegen. In de nota willen ze o.a. de beslissingsbevoegdheid bij de lokale besturen leggen.

1 mestuitvoeringsbesluit

De Vlaamse Regering hechtte op 14 juli 2016 haar principiële goedkeuring om de verschillende uitvoeringsbesluiten van het mestdecreet tot één samen te voegen. Dit wordt gedaan omdat de verschillende uitvoeringsbesluiten die het MAP (mest actie plan) regelen een grote onderlinge samenhang vertonen.

Kalmthoutse Heide erkend als stiltegebied

Op 28 oktober wordt de Kalmthoutse Heide officieel erkent als het 7e stiltegebied van Vlaanderen. Een stiltegebied is een gebied waar de natuurlijke geluiden van fauna en flora de overhand nemen en vooral de geluiden van verkeer nauwelijks tot niet hoorbaar zijn. De officiële erkenning geeft het gebied een label, maar heeft geen juridische consequenties. De andere landelijke stiltegebieden in Vlaanderen zijn: Gerhagen in Tessenderlo, Schelde-oeveren in Bornem, Kempenbroek op de grens Bocholt/Bree/Kinrooi, De Liereman in Oud-Turnhout, Zwartepunt op de grens Bilzen/Lanaken/Zutendaal en Altenbroek in Voeren.

Meldingsplicht schadelijke organismen

Een recente aanpassing van het koninklijk besluit betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen vermeld nu een belangrijke nieuwe meldingsplicht van de bos- of landeigenaar die een schadelijk organisme aantreft. "Eenieder die weet heeft van de aanwezigheid van een schadelijk organisme of die reden heeft zulke aanwezigheid te vermoeden, moet dit binnen de tien kalenderdagen schriftelijk melden aan het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen) en op verzoek van het Agentschap alle in zijn bezit zijnde informatie hierover verstrekken."

De Ontaarde Boom

Een volwassen boom wordt kunstmatig in leven gehouden, 3 meter boven de grond met zijn wortels uit de aarde. Het initiatief komt van kunstenaar Daan van Geijlswijk en is uitgevoerd op het Landgoed van Hogeschool Van Hall Larenstein (hogeschool voor bos- en natuurbeheer en tuin- en landschapsinrichting) te Velp, Nederland. Kunstzinnig gezien gaat het project over de ontaarde toestand van de mens en hoe deze steeds verder van de natuur komt te staan. Boomtechnisch gezien is het een absolute wereldprimeur, de ontwikkelde technologie biedt bij succes allerlei mogelijkheden voor bomen in de groene buitenruimte. Mocht dit proefproject een succes blijken, wordt de boom opgehangen onder de Eiffeltoren in Parijs.

EU sluit associatieverdrag Georgië en Moldavië

Deze verdragen moeten de politieke en economische relaties tussen de EU en beide landen verbreden en verdiepen. D.w.z. dat o.a. heel wat handelsbelemmeringen worden opgeheven. Georgië exporteert vooral kiwi's, bessen, noten, look en wijn en Moldavië conservegroenten, -fruit en noten.

Bron: VILT

DE FAVORIETE SUV VAN BELGIË*

De meest veeleisende liefhebbers van rijplezier verkiezen hem.
De stoere én elegante XC60 is de standaard binnen
het topsegment van de SUV's. Zijn nieuwe D3-dieselmotor
combineert kracht met een lage uitstoot van slechts 117 g CO₂/km.
Daarenboven geniet u onderweg van ultiem rijcomfort
op elk type weg en onder alle weersomstandigheden.
Geen wonder dat de Belgen zo gek op hem zijn.

GA LANGS BIJ UW VOLVO-VERDELER VOOR EEN TESTRIT

4,5 - 8,4 L/100 KM • 117 - 197 CO₂ G/KM

 GEEF VOORRRANG AAN VEILIGHEID. Milieu-informatie KB 19/03/2004: www.volvocars.be. Afgebeeld model ter illustratie. *De meest verkochte SUV in het segment SUV S.

UW VOLVO-VERDELER

ACB ZAVENTEM :

Leuvensesteenweg 430
1930 Zaventem
Tel : 02 712 60 20
info@acbrussels.be

ACB OVERIJSE :

Brusselsesteenweg 343
3090 Overijse
Tel : 02 686 06 40
info@acbrussels.be

ACBRUSSELS.BE

LOUIS BRUSSELS :

Leuvensesteenweg 381-383
1030 Brussel
Tel : 02 743 81 81
volvo@garage-louis.be